

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Leopardino Mon. Mart. Albiniaci In Pago Borbonico. Commentarius
Prævius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. B.

D

DE S. LEOPARDINO MON. MART.

ALBINIACI IN PAGO BORBONICO.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Sancti Martyris Acta; quo sæculo vixerit.

SÆCULO VI
VEL VII.
Variè exstant

Jam pridem in Opere nostro Bolandus ad diem 17 Januarii, ubi de S. Sulpicio, cognomine Pio, Bituricensi in Gallia episcopo, geminam hujus Martyris Vitam promisit: ex quo loco geminam jam tum in Mss. nostris illius Vitam existitisse intelligo; utramque anno 1637 Parisiis in lucem misit Philippus Labbeus tomo II Bibliothecæ Mss. librorum a pag. 415, alteram quidem eamque prolixiorum, e codice Ms. Silviaciensis cœnobii, a Jacobo Sirmondo partim exscriptam, partim vero exscribi curatam: alteram vero, breviorum hac, ex veteri Ms. Lectionario abbatiæ S. Sulpicii Bituricensis, quod ipsi R. P. Bernardus Audebertus, ejusdem, ut scribit Labbeus, abbatiæ primum moderator, post vero S. Germani Prior, commodarat. Utramque, quo datam a Majoribus fidem liberemus, hic exhibebimus, licet neutra eam seu ab auctore, utrobique anonymo, seu ab antiquitate commendationem habeat, ut fidei indubie monumentis annumerari queat. De tertia sancti Martyris Vita, Rothomago a P. d'Ardes ad Majores nostros missa, quod prioribus recentior videatur, nihil hoc loco dico.

sancti Martyris Vitæ.

2 Ac primo quidem, quod ad prolixiorum S. Leopardini Vitam seu Passionem attinet, licet non sit, unde, quo tempore exarata fuerit, definitam, multis tamen ab obitu sancti Martyris non modo annis, sed et seculis scriptam fuisse, non uno ex capite videtur effici posse: nam primo, licet vox Archiepiscopus, a qua Vitæ prolixioris auctor num. 5 adjectivum Archiepiscopalis derivat, jam inde a sæculo VI usurpari subinde apud Francos cæperit; paucissimi tamen, ut scribit Mabillonius de Re diplomatica lib. II, cap. 2, num. 15, id sibi nominis tribuerunt ante sæculi noni annum 46, quo jam dudum, ut infra videbimus, S. Leopardinus ad immortalitatem vitam migraverat. Dein idem auctor, cum num. 5 dixeret: Verum etiam post comprobata S. viri Leopardini stabilitatem, totum ipsum Vivaris fundum cum omni integritate eidem Beato tradidit et condonavit (Ardeus, Vivariensis fundi, S. Leopardo donati, dominus) sub Testamento legum et chartarum et sub principali stipulatione regum; num. 8 iterum loquitur ad hunc modum: Inter cætera enim illius prædicti Vivaris alodi prædia quidam bene erat amplitudinis campus, positus in Albiensi parochia, qui in proprios altaris usus S. Symphoriani devenerat antiquo legum sancitum; quibus postremis verbis leges illas vocat Antiquas, non comparate ad Ardei, qui eas ipse obtinuerat in gratiam S. Leopardini, sed ad suam, qua scribebat, ætatem; nisi forte de diversis legibus agat.

5 Ad hæc num. eodem de Blitildis, quæ S. Leopardino necem per suos intulit, obitu loquens, sic scribit: Nam infructuosam ficulneam sicut maledixit Dominus, sic et hanc Blitildem maledixisse fertur; quæ non ea, quæ vel sua memoria, vel paulo ante contigerunt, sed quæ olim accidisse acceperat, scribentis verba videntur. Denique idem auctor, nisi a S. Leopardini ætate remotior fuisset, non tam aperte, quod facere ipsum, infra fusius ostendam, secum ipse pugnaret, modo S. Leopardinum S. Porciano æqualem, modo integro fere sæculo juniorem ajens. In eundem pariter incidit scopulum Vitæ brevioris concinnator, dum S. Leopardinum Sulpicio Pio, Bituricensi præsul, simul et S. Porciano æqualem facit, ut pariter infra dicturi sumus. Ceterum Vita brevior non nisi merum prioris compendium videtur, recitantium divinum Officium commodo in pauciora stilo minus rudi contractum, additis admodum paucis, quæ, ut suo loco observabimus, ex Gregorio Turonensi de Vitæ Patrum cap. 3., ubi de S. Porciano abbate agit, fere desumpta videntur; ut adeo Vita hæc brevior prolixiori antiquitate etiam cedat; quod ambas inter se conferenti manifestum fiet: utraque enim eundem rerum ordinem servat; sed prolixior particularia rerum gestarum adjuncta et uberius et enucleatius pandit. Hæc de Actorum ætate et fide: accedo modo ad S. Leopardini ætatem et errorem utriusque Vitæ, ut paulo ante dixi, communem.

4 Vixit S. Leopardinus, floruitque tempore Clotarii, Francorum regis, ex Vita breviori num. 1. Clotarii quidem non meminit Vita prolixior, sed S. Leopardinum floruisse, ait, sub Theoderico num. 5. Æquales præterea ac familiares secundum utramque Vitam sancto Martyri fuere S. Porcianus, illius frater; S. Sulpicius, Bituricensis episcopus, illius aliquando contubernalis et socius Placidus aliquis; Ardeus, præcipuus illius fautor; Blitildis seu Bichildis denique, Ardei conjux, quæ eidem necem machinata est: ex his Placidus, Ardeus et Blitildis seu Bichildis aliunde, quod quidem sciam, ignoti, ac propterea ad statuendam S. Leopardini ætatem inepti sunt. Sed nec ex solo Clotarii et Theoderici regum ætate ad propositum nostrum quidquam certi statui potest: nam Clotario quidem hujus nominis I Francorum rege, regnavit in Austrasia Theodericus ab anno 511 usque ad annum 555: Clotario autem II Francorum rege, regnavit Theodericus alter in Burgundia ab anno 596, et in Austrasia, ab anno 619 usque ad annum 615 ex Labbei Chronologia: ut ex sola Clotarii et Theoderici mentione, quos nullo caractere ab homonymis regibus Vita distinguunt, nescias, num sub prioribus, num sub posterioribus Clotario

sed non admodum antiquæ.

E

quæ, dum illam

F

A tario et Theoderico S. Leopardinus vixerit. At dubium videntur Acta tollere, dum Clotario et Theoderico regibus, S. Leopardini æqualibus, adjuvant S. Portianum, fratrem S. Leopardini germanum.

S. Portiani fratrem aiunt,

B Vix enim dubium videtur, quin per S. Portianum, S. Leopardini fratrem, idem intelligendus sit Portianus, de quo Gregorius Turonensis num. 5 laudatus. Hic Portianum suum ait ab ineunte ætate divino fuisse addictum obsequio, natum conditione servili, heri et difficilis et molesti servum, ac tandem in Arvernica monachum et abbatem, Theoderici regis tempore. Singula hæc in Portianum et Leopardinum, in hujus Actis memoratis, cadunt. Fratres fuisse, ac in Arvernica natos, utraque S. Leopardini Vita habet, prolizior sub finem num. 1; brevior statim in principio. A pueritia vero Dei se mancipasse obsequio utrumque fratrem, Vita prolizior num. 2: utrumque prædixit ejusdem fuisse vernaculum, ac monasterium quoddam Arvernense identidem frequentare solitos, a cujus tandem abbate in monachorum numerum recepti fuerint, Vita brevior rursus tradit in principio. Denique et Portianum, ejusdem illius monasterii, in quo in monachos attonsi primum fuerant, abbatem fuisse, Vita quidem prolizior subobscurè insinuat num. 4; brevior autem discrete num. 2: quæ omnia singulaque, si cum iis, quæ de Portiano suo Gregorius Turonensis scribit, comparentur, in unum eundemque Portianum apprimè quadrabunt. Verum quidem est, Gregorium S. Leopardini non meminisse, nec illo insinuasse modo, Portiano suo hujus nominis fratrem fuisse; at simul non obscure declarat, plura de Portiano suo dici potuisse, quam dixerit. Verba, quibus brevem de S. Portiano scriptio nem claudit, hujusmodi sunt: Hæc tantum de sancto viro cognovimus (forte de rebus ejus gestis dumtaxat loquitur) non dijudicantes alios, qui majora de eo cognoverint, si voluerint aliqua in ejus laudem conscribere. His adde, S. Portianum in Arvernica, a memorato diversum, hactenus ignotum esse; nec multum hærebis, opinor, quin utrobique eundem, tum in S. Leopardini Vitis, tum a Gregorio Turonensi memorari, mecum sentias.

videntur ejus ætatem assignare sæculo vi;

C 6 Porro Portianus, de quo Gregorius Turonensis, sub Theoderico vixit, non illo, qui eodem, quo Clotarius II, tempore regnavit; sed illo, qui tempore Clotarii I fuit. Vixisse illum Theoderici tempore discrete tradit Gregorius citatus his verbis: His diebus Theodericus, ingressus Arvernum terminum, omnia exterminabat, cuncta devastabat. Cumque in Arthonensis* vici pratis castra metasset, antedictus senex (Portianus abbas) ad occursum ejus properat, quasi pro populo rogaturus. Hunc autem Theodericum, jam regem, ut paulo infra Gregorius scribit, cum Clotario I Francis imperasse, ex ipso Gregorio sic ostenditur. Refert in Historia Francorum lib. III cap. 12 et 15, Theodericum vastatæ a se Arvernica præfecisse Sigivaldum, eundem scilicet, ad quem prius accessisse S. Portianum, scribit in Vitis Patrum, quam Theodericum pro populo interpellaret: cap. vero 25 ejusdem lib. III Historiæ Francorum, filium Theodobertum seu Theodebertum habuisse successorem anno regni sui 25, quæ omnia in Theodericum, Clotario I æqualem, cadunt, non in alterum, Clotario II æqualem, qui ab anno 596 usque ad annum 615 regnavit, habuitque filium successorem, nomine Sigebertum. Præterea Gregorius ad annum 596 vitam non protraxit; Octobris Tomus III.

* alias Arthonensis

atque adeo de posteriori Theoderico intelligi non potest: prioris vero Theoderici regis in Arvernos memoratam expeditionem Cointius aliique illigant anno 525; unde, cum tunc Portianus, ex dictis S. Leopardini frater, jam senex ex Gregorio fuerit, dubitandum vix videtur, quin uterque frater sæculo VI, aliquantum provectoro, floruerit.

7 Atque hæc quidem ex Actis S. Leopardini sua sponte fluere videntur hactenus, nisi novum lectori nodum objicerent, cum S. Leopardinum S. Sulpitio, Bituricensi episcopo, æqualem et conubernalem faciunt. Geminus Bituricensibus fuit hujus nominis sanctus episcopus, quorum senior, sub annum 591 defunctus, colitur XXIX; junior vero 17 Januarii, sub annum 648 defunctus, cognomento Pius, quem Clotarii II et Theoderici, Clotario II æqualis, tempore vixisse, liquet ex ejus Vita ab auctore coætaneo conscripta tom. II Januarii cap. 2 pag. 168. Sulpitio Pio, jam Bituricensi episcopo, aliquamdiu socium adhæsisse S. Leopardinum, conceptis terminis habet Vita prolizior num. 5. Brevior autem eundem non obscure etiam indicat, dum num. 1. Sulpitium, Bituricensem episcopum, a cognomento illi proprio Pium patrem appellat, et una cum S. Leopardino aliquamdiu versatum, ait, in Navensi, seu S. Symphoriani canobio apud Bituriges, cujus Sulpitius Pius primus conditor audit: quibus stantibus, SS. Leopardinum et Portianum, sæculo VII floruisse, necesse est; cum tamen ex ante dictis S. Portianus anno 525 aut certe annis aliquot serius, jam inde senilem attingisset ætatem; nec proinde verosimile sit, illum ad sæculum VII pervenisse. Ex quibus quidem liquet, utraque Acta secum pugnare, quod supra monui, efficiturque præterea, aut S. Leopardinum, S. Portiani fratrem falso dici; aut sæculo VI, sub Clotario I et Theoderico, Clodovei Magni filii, non sæculo VII sub Clotario II, Chilperico et Theoderico, Childeberti filii, floruisse: utrum e duobus præ altero eligendum sit, dispiciamus.

8 Castellanus in Martyrologio Universalis S. Portiani obitum anno 540 illigavit ad diem 24 Novembris: at S. Leopardino ad diem 7 Octobris late, non assignato ullo determinato anno, sæculo VII in margine adscripsit. Non videtur itaque S. Leopardinum pro S. Portiani fratre agnovisse; at contra censuisse, vixisse illum tempore S. Sulpitii Pii, Bituricensis episcopi: ut ex illius mente S. Leopardini Acta deserenda videantur, cum S. Leopardinum S. Portiani fratrem faciunt, admittenda autem, dum illum S. Sulpitio Pio, Bituricensi episcopo, æqualem faciunt. Ejusdem opinionis, etsi id non aperte edicat, forte et Mabillonius fuit: etenim in Annalibus Benedictinis ad annum 542 num. 54 verum a S. Porciano gestarum ex Gregorio Turonensi meminit; verum de S. Leopardini rebus gestis ne verbo quidem; quamquam ad annum 1040 num. 24 de S. Leopardino, cujus tunc exuvia relectæ ab Aymone Bituricensi episcopo fuere, et de Vivariensi monasterio, quod eundem Martyrem conditorem habuit, non tacuerit. At Cointius in Annalibus tum ad annum 508 num. 28, tum ad annum 525 num. 18 fratres censuit, e quibus saltem Portianum, quem in senili ætate mortuum esse, ex Gregorio Turonensi liquet, ad annum usque 525, cui Theoderici, Clodovei filii, in rebelles Arvernos expeditionem illigat, in vivis fuisse superstitem, contendit. Labbeus quoque tom. II Bibliothecæ librorum Mss. pag. 371, et rursus pag. 425 S. Leopardinum ad Sulpitii Pii ætatem, sive ad

AUCTORE J. B.

sæculo autem VII, dum S. Sulpitio Pio æqualem faciunt;

E

unde alii putant vixisse Leopardinum sæculo VII, alii VI.

F

AUCTORE
J. B.

Verosimilius
videtur,

annum Christi circiter 656 ex rerum chronologicarum tractandarum imperitia fuisse detrusum, affirmat.

9 Neque vero abs re ita sentire videntur, quos proxime laudavi auctores: quamquam enim Portianum et Leopardinum fratres fuisse, monumenta indubia fidem haud faciant, non est tamen, quod fraternæ eorum necessitudini ex iisdem opponas: aliunde vero satis ex Gregorio Turonensi certum apparet, S. Portianum sæculo potius sexto, quam VII senio gravem obiisse: atque adeo S. Leopardini, qui forte ante Portianum e vita excessit, et hujus secundum utraque Acta frater fuit, ad sæculum VII, ad annum circiter 50 jam provecum, obitum, spectatis iisdem Actis, differri non posse: quod si eadem Acta S. Leopardinum Sulpitio Pio, atque adeo Clotario II, et Theoderico, Childeberti filio, æqualem præterea faciant, hic potius illa, quam dum SS. Portianum et Leopardinum fratres aiunt, a vero aberrare non una de causa existimo: prima est, quod Sulpitius Pius ceteros plerosque illorum temporum Bituricensis episcopus sanctitate et nominis celebritate longe superavit: fieri vero non raro solet, ut multa viris maxime celebribus ex mera conjectura et falso sæpe ii scriptores tribuant, qui res longe a se distantes, et quidem e vulgi sæpe traditione, vetustate corrupta, litteris mandant.

Vitarum auctores pro
Simplicio

10 Fieri itaque facile potuit, ut alium Bituricensem episcopum adierit S. Leopardinus; qui quidem episcopus Bituricensis sub Leopardini ætatem Arvernensis probe fuerit cognitus, sed temporum lapsu, ut fit, cæperit primum quidem ignorari, ac tandem Sulpitius Pius dici: ut ex mox dicendis confirmabitur amplius. Verum, iniquis, si id ita se habet, cedo, quis fuerit Bituricensis præsul, cui S. Leopardinus annis aliquot cohabitasse fertur. Num forte Sulpitius? Minime vero: hunc enim non nisi ab anno 384 Bituricensis infulas gestasse, ostenditur apud nos tom. II Januarii pag. 967 et seq. Coinitus Sulpitio Simplicium substituendum putat; cui favet affinitas nominum, qua non ratio fit, ut, quod huic adscribendum erat, adscribatur alteri, diversorumque hominum facta, cuius rei passim obvia exempla sunt, confundantur. Favet et ratio temporis: Simplicii enim in Bituricensem episcopum electionem sub annum 479 factam esse, probant Gallie Christianæ auctæ scriptores tom. II, col. 10, qui et Coinitio adstipulantes addunt: Tempore S. Simplicii floruit in Bituricensi pago S. Leopardinus, S. Portiani frater, qui pro martyre habetur. At quisquis tandem fuerit Bituricensis episcopus, Leopardini familiaris, en rationem alteram, cur Acta, id de Sulpitio Pio affirmantia, a vero aberrare existinem, et ipsamet fortassis erroris originem.

substituisse
Sulpitium,

11 In Bituricensi suburbio Ordinis Benedictini monasterium est, Navense ob locum inter duos amnes (Eram et Avaricum, vulgo l'Evre et l'Auron) situm et navium stationi opportunum, olim dictum, nunc vero S. Sulpitii. Conditum id ferunt Clotarii II tempore, cujus primus fundator et abbas fuisse creditur Sulpitius Pius. Condidit item monasterium Vivariense in Claromontane et Bituricensis diocesium confinis S. Leopardinus. Porro Vivariense Navensi a multis jam retro sæculis subjectum fuit, ut ex instrumento Archembaldi, Borbonensium principis, infra plenius exhibendo, et a Mabillonio tom. IV Annalium ad annum 1040 num. 24 relato, liquet, ubi

inter cetera hæc leguntur: Quibus omnibus congregatis, Aymo archiepiscopus (Bituricensis) intimavit, qualiter Ardeus, vir nobilissimus, jussu et laude Theoderici regis, omne alodium Vivaris, quod sui juris erat, beato donavit Leopardino, et sancto Sulpitio, et monachis ei servientibus. Autamarunt hujus instrumenti auctores, S. Leopardini monasterium ab ipso sui exordio Navensi monasterio fuisse subjectum. Eadem verosimiliter opinio fuerit iis, qui S. Leopardini Acta litteris consignarunt; indeque concluderint, eodem circiter tempore conditum fuisse utrumque monasterium, quorum alterum S. Sulpitium, alterum vero S. Leopardinum conditorem habebat; et proin utrumque Sanctum simul aliquando vixisse. Sed quid ni Vivariense monasterium subici Navensi aliquando potuit, etsi secundo primum integro fere sæculo prius existisset? Sæculum XI ab ætate S. Leopardini, concessio etiam illum sæculo VII floruisse, nimis remotum est, ut citati instrumenti auctores fidem hac in re mereantur indubiam.

12 Tertia denique ratio, ob quam Actorum S. Leopardini auctores potius, cum S. Leopardinum ad Sulpitii II seu Pii, Bituricensis episcopi, tempora, quam cum SS. Portianum et Leopardinum fratres germanos faciunt, a vero aberrare existimo, in eo sita est, quod e chronologia imperitia Clotarii II cum Clotario I; Theodericum item, Childeberti filium et Burgundiam regem, cum Theoderico, Clodovei filio, et Austrasie rege verosimiliter confuderint. Quam in opinionem vel ideo inducor maxime, quod in hunc errorem plures alios videam incidisse. Amblicii in diecesi Bituricensi die 23 Octobris colitur S. Dulcardus, ut habet in Martyrologio Universali Castellanus ad illum diem, annum illi in margine assignans 465. S. Dulcardi Actis hoc exordium est apud Labbeum tom. II Bibliothecæ Mss. librorum pag. 370: Tempore Clotharii Francorum regis (quem plerique falso atque imperite II seu juniorem, inquit Labbeus, interpretantur) effulsit confessor memorabilis Dulcardus etc.: sub vitæ exitum a S. Avito abbate (Miciacensi nimirum, anno 321 S. Maximino I successore, ut scribunt auctores Gallie Christianæ auctæ tom. VIII col. 1328) visitatus, ut eadem Acta habent apud Labbeum citatum: quem tamen iisdem Gallie Christianæ scriptores tom. II, col. 124 ad Sulpitii II Bituricensis episcopi tempora retraxerunt his verbis: Sub S. Sulpitio (utique secundo, de quo proxime egerat) vixit quoque S. Dulcardus, qui degebat in Ambiliaco monasterio.

13 Labbeus, postquam in Annotatis ad Elogium S. Dulcardi, hujus obitum ad Sulpitii Pii tempora a Claudio Roberto perperam fuisse revocatum, monuit; ita pergit: Eodem quoque errore delusi, sanctos Eustium, Leopardinum et quosdam alios ad inferiora ejusdem Sulpitii tempora demiserunt. Geminus sæculo VI Childebertus fuit: alter Clodovei Magni filius, cujus soror Amalarico Hispaniæ regi nupsit ex Gregorio Turonensi lib. III Historiæ Francorum cap. 1. Childebertus hic, moto in Hispaniam ob sororem Crotechildem ab illo male habitam exercitu, Amalaricum per suos vita exiit ex eodem Gregorio cap. 10, regnavitque secundum Labbeum ab anno 311 usque ad annum 338 vel sequentem. Childebertus alter, Sigeberti Austrasie regis, et Brunehildis filius, paternum regnum adeptus est anno 373, quem pariter exercitum in Hispaniam misisse, scribit Gregorius citatus lib. VI cap. 42: obiit

D

et reges cognomines
confudisse,

E

F

quod et alias
factum fuisse.

A obiit vero 596, qui quamquam ad Sulpitii Pii episcopatum, anno 624 ceptum, non pervenit, illius tamen æqualis fuit. Porro cum ad Eusitium, in Bituricensi pago morantem, Childebertus in Hispaniam cum exercitu abiens accessisse legatur apud Gregorium Turonensem lib. de Gloria Confessorum cap. 82; quod de Childeberto I dictum fuit, de Childeberto II interpretati fuerint, quos Lubbeus arguit verbis supra citatis, errore plane simili, quo in Actis S. Leopardini Clotarii et Theoderici inter se confusi sunt.

ostenditur:

14 Collitur hic S. Eusitius die 27 Novembris: at error iterum plane similis, quo Clotarius et Theodoricus seniores cum junioribus confusi fuerunt, observatus est in Commentario ad Vitam S. Fidoli, Trevis quidem in Campania Gallicana die 16 Maii annuntiati, sed patria Arvernensis tom. III Maii pag. 688, ubi de Actis quibusdam S. Fidoli, et retracta perperam ad sæculum VII S. Fidoli ætate hæc legere est: Alia Acta sunt aliquot seculis elapsis conscripta, ab homine non satis gnaro antiquitatis.... Non desunt etiam menda, quæ confirmat ex Gestis Francorum: in quibus Theoderici regis Burgundionum, ab avia Brunehilde incitatis, bellum contra Clotarium III regem narratur cap. 57, et continuo captivitatem S. Fidoli ad dicta tempora retulit: sed mox suam insectiam manifestavit, dum S. Cemelianum, S. Lupi successorem, asserit tunc fuisse episcopum Trecentensem; qui fere integro seculo citius floruit, et interfuit concilio Aurelianensi, anno Christi 508 aut sequenti habito. Auctor prioris Vitæ, quæ videtur ante dicti Theoderici regis Burgundionum tempora fuisse scripta, solum sub Theodorico rege captivum abductum tradit, quod anno DVI factum fuisse arbitramur. « Tunc » enim, ut scribit Gregorius Turonensis lib. II Historiæ Francorum cap. 57 « occiso Alarico maximo Arvernorum » populus et primi ex senatoribus corruerunt, » et Chlodoveus filius suum ad Arvernos direxit: qui abiens urbes illas a finibus Gothorum » usque Burgundionum terminum patris sui » ditionibus subjugavit. » Quemadmodum itaque horum Actorum scriptor ex antiquitatis insectia Clotarios et Theodoricos confudit, et S. Fidolum ad aliud sæculum distraxit, ita et auctor Vitæ S. Leopardini ex eodem capite eosdem reges quoque confudit, et S. Portianum cum fratre Leopardo sæculo fere serius, quam par erat, vixisse verosimilius statuit.

atque adeo, quidquid hic in contrarium asfertur,

C 15 Acta S. Leopardini, ex Mss. Abbatæ S. Iulii Claramontani excerpta et ad nos a D. Geroult, Abbatæ S. Sulpicii Bituricensis alumno, transmissa, Annotationem in illa adnexam habent ad calcem, ex Chronico seu Historia ejusdem abbatæ petitam, qua S. Leopardinum S. Portiani fratrem non fuisse; sed in abbatia, cui S. Portianus præfuit, monasticæ vitæ rudimenta hausisse, et ad S. Sulpicii tempora pervenisse, contenditur his potissimum de causis: quod Gregorius Turonensis, sub annum 594 defunctus, nusquam S. Leopardini, nec ibi quidem, ubi de S. Portiano agit, meminerit, non neglecturus tamen aliquo Popularem suum: quod ab omni ævo indubitatum sit, Leopardinum in virtute et vita monasticæ in Navensi seu Bituricensi S. Sulpicii monasterio institutum fuisse a S. Sulpicio: denique quod ab omni pariter ævo Navariense S. Leopardini monasterium Navensis directioni subjacuerit. Sed Gregorius nec omnia de Portiano scripsit, quæ de illo scribi potuerant, ut ex ejus verbis, num. 5

recitatis, colligi videtur posse, nec de omnibus omnino Arvernæ Sanctis scripsit, alias enim nec S. Fidolum, de quo num. 14, silentio involvisset: ab omni autem ævo indubitatum fuisse, tum S. Leopardinum a Sulpitio, nimirum II, monasticæ vitæ præceptis fuisse imbutum, tum Vicaariense monasterium Navensi perpetuo et ab ipso sui exordio subjacuisse, ut amplius ambigendum non esset, quæ memoratæ Annotationis conclusio est, indubitatis, antiquioribusque forte, quam Chronici S. Sulpicii Bituricensis, cujus ignoramus ætatem, aut diplomatis, sæculo dumtaxat 11 conscripti, probandum erat testimoniis. Quod autem laudatum diploma attinet, vide, quæ infra num. 55 et seq. dicentur.

16 Unde quidem inter annum 511 et 555, quibus Theoderici I regnum circumscribitur, vixisse mihi S. Leopardinus videtur: at nihil in promptu est, unde annum, quo aut natus, aut denatus sit, accurate definiam. S. Portianus Benedictinorum Calendariis inscribi solet; uti apud Wionem, Menardum et Bucelinum ad diem 24 Novembris videre est: illum Mabillonius inter prætermittos Sæculo I Benedictino præfixos retulit: at cum S. Maurus non nisi sub annum 545 in Gallias venerit, S. vero Portianus abbas jam senex fuisse videatur ab anno 525 ex dictis num. 6, Benedictinum institutum minime secutus videtur, nec proin S. Leopardinus, qui an senium attigerit, ac Portiano superstes fuerit, necne, certo non scitur. S. Leopardini quidem, velut sui Ordinis non meminit Mabillonius: Bucelinus tamen movere aliquid, ut Portianum suis adscribat, videtur velle ex eo, quod, ut Gregorius Turonensis scribit, oblatum sibi extra refectiois tempus a Sigivaldo potum, sumere noluerit, ex præscripto nimirum, ut addit Bucelinus, sanctissimæ Regulæ; sed ut fidem sibi faceret, addere et probare debuisset, id ex solius Benedictinæ Regulæ præscripto, nec ex privata pietate, qua sibi ipse potum sumere vetuerit ante solitas preces Deo persolutas, id abs illo fieri potuisse.

AUCTORE J. B.

sæculo potius vi Leopardini ætas assignanda videtur.

§ II. Sancti Martyris genus, gesta, martyrium et cultus sacer.

Sanctum Leopardinum divina bonitas non modo servili conditione exemit, et in libertatem filiorum Dei, quæ vera libertas est, asseruit, verum etiam ad beatam et immortalem Sanctorum suorum gloriam evehere voluit. Natum enim servili in Arvernia genere fuisse, utraque illius apud Labbeum Vita perhibet, uti et illius apographa, quæ inter Mss. nostra servantur, et supra memorata jam sunt. Arvernia, Galliæ provincia est, quæ Foresiis ab Ortu, Velauno et Gevaudano a Meridie, a Septentrione Borbonensi tractu, et Lemovicensi et Petrocoriensi ab Occasu cingitur; in Superiorem et Inferiorem (Limaniam vulgo appellant) divisa: in hac, qua Borboniensi provinciæ confinis est, S. Porciani oppidum occurrit ad Sicaulam fluvium, in cujus vicinia natus videtur S. Leopardinus: illic enim S. Leopardini ætate Mirandense cænobium erat, quod deinde a S. Porciano, uti et ipsum oppidum cognomine, nomen invenit: quippe ad cujus abbatem, S. Leopardinum,

Natus servili genere,

AUCTORE
J. B.

pardinum, heri sui molestis vexatum, continuo confugisse, ejusdem Acta perhibent. Prædicti S. Porciani frater, si Actis standum, S. Leopardinus, fuit, verum cum eadem S. Leopardini Acta, hunc S. Sulpitio Pio Bituricensi episcopo æqualem etiam, haud satis constanter, ut superiori § ostensum est, faciant, nec omnino liqueat, qua narrationis parte error cubet; nec certum esse potest, S. Porcianum et Leopardinum fratres fuisse, quamquam hoc ex dictis præ altero verosimilius videri possit.

et heri difficili
servus.

18 Ut res sese habeat, ita eundem S. Leopardini junior ætas ab ejus biographis describitur, ut iis plane congruant, quæ de S. Porciani juniori ætate cap. 3 lib. de Vitis Patrum Gregorius Turonensis scribit. Refert ille de S. Porciano, genus illi fuisse servile, herum quoque difficilem ac molestum, studium serviendi Deo ab ineunte ætate perpetuum, quæ fere omnia S. Leopardo pariter ejusdem biographi uno ore adscribunt, diserte vero biographus brevior num. 1 his verbis: Huic (S. Leopardo) extitit frater germanus sanctus Portianus, quos prædices quidam tanquam vernaculos possidebat. Ii cum vicinum quoddam monasterium identidem frequentarent, concepto altioris vitæ proposito, attonsi in monachos ab abbate recepti sunt. Diserte item auctor Ms., a P. d'Ardes Rothomago ad Majores nostros transmissi, qui et modum occasionemque, quibus sancti Fratres in monachos attonsi fuerunt, dilucidius explicat: sed cum ea, quæ de illis hoc loco narrat, ex Gregorio Turonensi deprompsit, hunc potius loquentem audiamus. Sic ille de Portiano: Beatissimus igitur Portianus ab ineunte ætate Deum quærere cœli semper, etiam inter terrena servitia, conabatur.

monachis
adscribitur

19 Sic enim servus fertur fuisse cujusdam barbari (id est, Franci, interprete Ruinartio) isque cum plerumque ad monasterium confugeret, ut eum domino suo abbas redderet excusatum, ad extremum fugiens, dominus ejus de vestigio sequitur, et abbatem calumniari cœpit, reputans, quod ipse eum seduceret, ne sibi suus famulus deserviret. Cumque de consuetudine, ut eum redderet, calumniando abbatem insisteret, dicit abbas Portiano: Quid vis, ut faciam? Et ille: Redde, inquit, me excusatum. Cumque excusatus redditus fuisset, et dominus ejus reducere domum vellet, ita cæcatus est, ut nihil penitus posset agnoscere. Cernens autem se gravibus doloribus affici; abbatem vocat dicens: Supplica, quæso, pro me Dominum, et accipe hunc servum ad ejus cultum; forsitan promerebor recipere lumen amissum. Tunc abbas vocatum Beatum ait: Impone, quæso, manus tuas super oculos ejus. Cumque ille refutaret, tandem abbatis devictis precibus, super oculos domini sui signum beatæ Crucis imposuit: statimque, disrupta caligine, et sedato dolore, pristinae redditus est sanitati. At vero exin B. Portianus, clericus factus, tanto virtutis cumulo est prælatus, ut, decedente abbate, ipse succederet. Hæc Gregorius de solo Portiano, e servo in monachum recepto, ne minima quidem de S. Leopardo mentione injecta: fueritne S. Leopardinus Portiani in his rebus comes simul et particeps, quod citati Ms. auctor ait, dubium omnino atque incertum, non modo ob dubium fraternæ inter utrumque Sanctum necessitudinis vinculum, verum etiam, quod, illo concesso, fratrem suum imitari postmodum potuerit,

ac ab hero, jam ob receptum oculorum usum mitigato, ingrediendi monasterium facultatem impetrare.

20 Gregorius neque monasterium, in qua monachum proferi Portianus, forte cum Leopardo fratre, cepit, neque abbatem, qui utrumque forte suis adscripsit, nominatim expressit: verum, quod ad monasterium spectant, cum S. Portianum, in eodem monasterio, abbate, qui illum receperat, mortuo, ad abbatis munus ob virtutum præstantiam electum fuisse, verbis supra adductis innuat, dubium non videtur, quin id Mirandense fuerit, S. Portiani postea dictum; quod oppido circumjacenti, ut Ruinartius in hunc Gregorii locum annotat, nomen cedit, in Arvernorum finibus versus Burbonenses etiam nunc subsistit, amisso ab annis 1000 abbatæ titulo, in prioratum redactum, et monasterio Trenorchienensi subjectum. Trenorchienensis monachis anno 1000 sæculari toga donatis, monasterium S. Porciani sub regulari ordine permansit, quod anno 1045 congregationis S. Mauri monachis reformandum commissum est. Transtulit ad S. Philiberti monachos S. Portiani monasterium sæculo nono Carolus Calvus, ut liquet ex instrumento anni 875 inter Monumenta Historiæ Trenorchienensis, auctore Petro Juenino pag. 95, ubi inter ceteras abbatæ illius possessiones numeratur cella S. Portiani in hunc modum: Et in comitatu Alvernico cellam S. Portiani, cum omnibus appendiciis suis, quæ ipse (Carolus Calvus) solita pietate, causa confugii, monachis sanctæ et intemeratæ Dei genitricis Mariæ, sanctique Filiberti, inelyti confessoris, ob vitandam Marchomannicam severitatem contulerat, anno, ut scribit Jueninus, 871.

in Mirandense, nunc S. Portiani, canobio

21 Quod autem ad abbatem, qui utrumque Sanctum, vel certe Portianum monachorum numero adscripsit, attinet, sunt, qui putent, ut tradunt Gallix Christianæ auctores scriptores t. II, col. 572, dictum fuisse Protasium; eum, ni fallor, quem S. Portianum salutaribus adversus demonis, illum sub visibili forma adorti, insidias ac præstigias monitis munisse, Gregorius Turonensis narrat in ejusdem S. Portiani Vita, quem et inter Sanctos, quorum nescitur natalis aut cultus dies, retulit Castellanus in Martyrologio Universali pag. 883. Verba Gregorii sunt: Idque (demonis adversus S. Portianum fallacia) statim revelatum est beato Protasio, qui tunc apud Canbidobrense monasterium habebatur reclusus. Canbidobrense monasterium idem, quod Mirandense, S. Portiani monasterium post appellatum, credidit Sirmondus; quo posito, verosimile esset, B. Protasium, deposita abbatæ sarcina, S. Portiano, tunc abbati, salutaria ista monita suggestisse: verum neque S. Portiano, jam abbati, ista contigisse, Gregorius scribit, nec vivo, sed mortuo abbati, qui monachis illum adscripsit, successisse videtur tradere verbis num.

forte ab abbate Protasio.

49 citatis. Porro nec idem fuit Canbidobrense, quod Mirandense monasterium, ut ipsa Gregorii verba videntur innuere, ita de illo loquentia, ut altero ab alterum dissitum fuisse videatur: nec enim aliquin revelatione, ut, quid S. Portiano contigisset, resciret Protasius, opus fuisse videtur: Canbidobrense monasterium idem fuisse Ruinartius putat, qui prioratum, dictus hodie vulgo Combronde, Menatensi monasterio Ordinis S. Benedicti subjectus, qui octo circiter leucis ab oppido et monasterio S. Portiani distat: ut adeo abbatem Mirandensis, a quo S. Portianus, uti et forte S. Leopardinus

E

F

A S. Leopardinus in monachos recepti fuerint, in ambiguo nomen maneat.

E Mirandensi
cenobio

22 S. Portianum, monachis in Mirandensi monasterio adscriptum, eximia virtutis laude fulsisse; testem habemus Gregorium Turonensem: idem de S. Leopardo tradunt Vitæ ipsius Mss. singula, passim quidem paucis, at paulo pluribus Ms. Rothomagense cap. 2, eujus, quod singularia nonnulla contineant, huc verba transcribo: Libertate suscepta, inquit illius Ms. auctor, novitiis adscribuntur: quanta animi contentione in id, quod optimum est, incubuerint, quam serio ad virtutem animum appulerint, quam denique omnibus se probaverint, vel hinc scias, quod statim post eorum professionem, abbate mortuo, nullus repertus sit dignior, qui succederet, quam frater Portianus. Qui suscepta mandræ (seu monasterii) administratione, omnium in se animos oculosque convertit mirabili quadam sanctitatis gloria. Confluebant ad eum undique, quos infirma quælibet valetudo tentabat, spe recuperandæ salutis; neque spem fallabat eventus. Verumtamen ne reddite sanitatis existimationem subiret; totam hujus rei laudem in Leopardinum fratrem suum refundebat; propterea, quod eum socium adhibebat ad preces (quas) pro infirmis fundebat. Leopardinus vero nequaquam sublimius de se sentiens curationes omnes fratris sui meritis adscribebat. En S. Portianum non modo virtutis laude celebrem, sed etiam prodigiosarum curationum, de quibus tamen Gregorius silet, gloria; en ejusdem gloriæ participem S. Leopardinum; qua de re omnino tacent Mss. cetera vetustiora. Merito itaque verendum est, ne hæc pro arbitrio a recentiori Rotomagense Ms. auctore excogitata sint atque asserta.

S. Sulpitium,
Bituricensem
episcopum,
adit.

23 Idem porro sic pergit: Qui quidem (S. Leopardinus) sui sollicitus, ne importunus cenobii (inanis gloriæ) telis pateret diutius, hominum vitare conspectum decrevit, atque ne quid temere aggrederetur, B. Sulpitium, cujus fama sanctitatis longe lateque dimanarat, consulere. Re itaque cum fratre suo communicata, Biturigas venit, causamque peregrinationis sancto præsul aperuit. S. Leopardinum, postquam tempore aliquanto cum fratre versatus in monasterio fuerat, bona ejusdem, jam tunc forte abbas, venia, Biturigas ad S. Sulpitium abiisse, habent etiam vel innuunt Mss. cætera: at discessus hujus causam fuisse, ne ex prodigiis curationibus, quæ suis, et fratris sui precibus frequenter accidebant, inanis sibi gloria obreperet, nusquam in illis legitur: imo Vita brevior S. Leopardinum Bituricensem episcopum adisse ait, amplioris rei (seu majoris perfectionis) spe evocatum. Hæc itaque, etsi non falso fortasse asserta, fidem tamen auctoritatemque non habent. Adierint vero S. Leopardinus S. Sulpitium, cognomine Pium, licet in id consentiant Mss., quæ penes nos sunt, singula, pariter incertum est, quin et illa secum hac in re pugnare, ostensum est § superiore, ut adeo ibidem dicta hic repetere non sit necesse.

a quo dein
discedens

24 S. Leopardinum apud Bituricensem episcopum, sive S. Simplicium, sive S. Sulpitium is fuerit, seu quivis alius, jam aliquamdiu (nec enim commemorationis Bituricensis durationem Acta expriment) versatum ac omni virtutum genere probe instructum, solitariæ vitæ desiderium cepit: sic tamen, ut nusquam, nisi intra diocæsim Bituricensis terminos, sedem figere ac vitæ reli-

quum transigere ratum haberet: sancto Viri voto obsecundans episcopus facultatem illi fecit, quo vellet, abeundi, ac impertita benedictione eum dimisit. Ita fere. Acta S. Leopardini proluciora: sed breviora, et Ms. Rothomagense addunt, S. Sulpitium abeundi Leopardo non modo propositi sui felicem exitum, sed et Martyrium prædicasse, quæ magis ex auctorum mente et opinione, quam ex probatis monumentis, certisve auctoribus dicta, existimo. Digressus a S. Sulpitio (ut quidem Acta loquuntur) fratrem Portianum revisit, ac propositi sui certiores fecit. Probavit illud quidem Portianus, sed id sibi concedi postulavit, ut ne nimium a sese abscederet. Placuit Leopardino fraterna petitio: quapropter Albiniaci sedem figere statuit: est autem Albiniacum, Gallicæ Aubigny, vicus in Borboniensi pago sub diocæsi Bituricensi in hujus et Claramontanæ diocæsim confinis situs.

25 Erat in Albiniacensi vico fundus quidam, Vivaris dictus, in eoque conditum S. Symphoriani oratorium: locum hunc S. Leopardinus solitariæ illic degendæ vitæ non ineptum ratus, illius dominum, nomine Ardeum, precatus est, ut solitas in eo oratorio laudes Deo persolvere sibi liceret; quod illi non modo libens annuit Ardeus, sed et oratorium S. Symphoriani, fundumque Vicariensem donavit, ut fusius in Actis videre est. Bituricensi episcopo (Sulpitio Pio, ut aiunt Acta, sed forte Simplicio, aut alteri cuicumque) S. Leopardinus sibi donata subjecti, eoque in loco cellam edificavit, quæ, aucto sociorum ejus numero, in monasterium evasit, quod Navensi seu S. Sulpitii Bituricensis Ordinis Benedictini abbatæ subjectum jam olim fuit; sed quo primum tempore id factum sit, plane incertum: forte enim post S. Leopardini tempora Navensi cenobio principis alicujus in S. Sulpitii monachos favore subjectum fuerit; etsi a sæculo xi creditum fuerit, S. Sulpitio Pio ab origine sua fuisse subjectum; quod jam tum subjectionis illius exordium ignoraretur. Ulut sit, cenobii Vicariensis e Mabillonio ad annum 1040 num. 24 brevem hanc accipe notitiam: Hæc cella S. Leopardini, inquit, sita duabus leucis a Borbone Archebaldi (Gallis Bourbon l'Archebauld) hactenus sancto Sulpitio (Bituricensi) subjacet, sancto Symphoriani primitus, dein etiam sancto Leopardo sacra.

26 De rebus a S. Leopardo in Vicariensi suo monasterio gestis Vitæ ejus scriptores pauca memorarunt; quamquam minime sit ambigendum, quin, qui a teneris unguiculis virtuti se divinoque obsequio dederat, eundem quoque per omnem ætatem justitiæ pietatisque callem constantissime triverit: hinc inde tamen in Actis ejus nonnulla occurrunt, unde sancti Viri ecclesiæ S. Symphoriani, cujus administrationem curamque susceperat, jura tuendi non segniter ardor: eximia pietas, qua rebus divinis operari quotidie solenne illi erat; insignis, qua in proximum erat, charitas, et ingens pro Dei causa patiendi desiderium commenduntur; ut ejus Acta percolventi manifestum fiet. Nullus etiam dubito, quin plura, eaque præclara de S. Leopardo dici scribique potuerint, modo nactus fuisset scriptores ætati suæ propiores, nec temporis diuturnitas gestis ejus tenebras offudisset. Sed hæc obiter dixisse sufficiat, et ad martyrium ejus, quod tamen accurate satis descriptum, properemus, unde summa tantum capita delibabimus, lectori reliqua in ejus Actis infra excudentis legenda relicturi.

AUCTORE
J. B.

Vicariense
Ardei muni-
scientia cenobium condit:

E

F
virtuti hic
et rebus suis
incumbit:

AUCTORE
J. B.
sed Blitildis
Ardei uxoris
jussu

24 Vivariensem fundum, sibi ab Ardeo liber-
liter pieque donatum, pro viribus S. Leopardinus
excolebat, ut inde S. Symphoriani oratorio, sibi,
suisque necessaria compararet: et vero labori par-
fructus respondebat. At idem fundus, qui sancto
Viro victum suppeditabat, quodammodo concevit
et mortem. Egre nimirum tulerat Blitildis seu
Bichildis, Ardei conjux, mariti in S. Leopardi-
num munificentiam: quare invidia stimulis acta,
in agrum quemdam, ecclesiae S. Symphoriani
allari addictum, in seio vel forte peregre versante
Ardeo, avara mulier violentas manus injectit:
monita identidem ab illum repente Leopardo,
ne aliena diutius retineret, neve S. Symphoriani
in se vindictam provocaret, scelus non emendavit,
sed scelere auit atrocior: quippe, concepto
S. Leopardinum e medio tollendi proposito, Pla-
cidum quemdam, quem Vir sanctus alebat in
monasterio (hoc enim illum sensu S. Leopardini
nutritium in Actis dictum reor) ac familiarem
habebat, primo corrumpit; a quo aliquando edo-
cta, S. Leopardinum ad monasterium aliquod,
Vivariensi, ut apparet, vicinum, Collobero di-
ctum, fratres ibi degentes visendi gratia iturum,
B mox quatuor sicarios mittit, qui sanctum Virum
in itinere interficiant, et occisi corpus clam
occulant, ubi inveniri non possit: hi redeuntem
adorti dirissime caedunt, et securi capiti impacta
velut mortuum, ita nimirum disponente divina
Providentia, relinquunt.

a sicariis

28 Paulo aliter, ac Acta S. Leopardini Lab-
beana, haec narrat auctor Ms. Rotomagensis
cap. 5. Erat Hardeo, inquit, uxor ferocissima, in
cujus sinu tota se infuderat tenax avaritia:
doluit illi, tam laeta cultaque latifundia ab ho-
minibus nihili (ut aiebat) possideri. Augebat
aegritudinem animi sedula cura Leopardini, et
fratrum, quos regebat, industria, quam in ver-
sanda terra adhibebant. Fructus par operi do-
lorem non minuebat. Excogitat itaque modum,
quo monachos arceat sua possessione. Imperat
primum ganeonibus quibusdam, quorum audacia
utebatur ad scelera, ut totam hereditatem
deprædarent; tum demum fruges, antequam
perfecte maturuerint, decerpant, profanosque
in usus convertant. Quæ cum ex animi sententia
sibi non successisse videt, convertitur ad
deteriora consilia. Erat, nescio, quis pseudo-
C eremita, cujus consiliis et opera utebatur fami-
liariter Leopardinus. Huic Placido nomen erat,
homo ad quævis flagitia natus etc. Agrum illum
in proprios usus a Blitilde fuisse conversum, Acta
quidem habent Labbeana Rotomagensibus anti-
quiora; sed nihil de deprædationibus ejusdem
nihil de rejectis frugibus nondum maturis ha-
bent; unde hæc forte ex unico scriptoris recen-
tioris genio, etsi fortassis vera, profecta sunt.
Sed nec Placidus, S. Leopardini proditor, ere-
mita, aut S. Leopardo a consiliis fuisse in illis
dicitur; contra e famulorum numero fuisse vide-
tur, utpote cui S. Leopardinus, ad vicinum mo-
nasterium profecturus, præcepit equum sternere,
et nutritii tantummodo nomen tributum sit in
Actis Labbeanis prolixioribus, quæ consule
num. 9. Quid porro S. Leopardo acciderit, nunc
videamus.

e Nicernia
ad suos re-
diens obrun-
catur.

29 Sicariis nondum ad dominam reversis, a
vulneribus jam inde S. Leopardinus ope divina
convalescerat: Blitildis vero aliud perdendi S. Leo-
pardini tempus opperiri decrevit: nec multo post
auduit, illum in Nivernensem pagum ad Matro-
nam quamdam, quam suis precibus paralyti libe-

raverat, excursum meditari. Sicarios commodum
peragendo sceleri obsidere locum jussit juxta ri-
pam fluvii Elaveris, qua Borbonensium et Niver-
nensium fines permeat. Quo cum jam redisset
S. Leopardinus, subito in illum irruerunt et ab-
scisso capite e visis abstulerunt, injecto occisi
corpore, ne crimen proderet, altissimæ scrobi:
sed quod terra texit, visum eo loci divinitus ac-
censum lumen pastoribus prodidit. Vulgata in
vulgus rei fama Blitildem terruit: quare illico
misit sicarios, qui effossum corpus et dolio una
cum saxis inclusum supradicti fluminis gurgitibus
mergerent. Sed variis iterum prodigiis, quæ
Acta fuscè describunt, detectum, integrumque re-
pertum, linea tantummodo circulari purpurea in
collo relicta, quæ martyrii genus indicaret, ma-
xima concurrentis populi multitudine ac insigni
honore tandem ad S. Symphoriani ecclesiam delat-
atum est ac sepulturae mandatum. Blitildis vero
in pœnam peractæ cædis, effusis in latrinam vi-
sceribus, male periit. Atque hæc quidem sunt, quæ
de S. Leopardo narrata inveni: reliquum est,
ut de Fastis sacris, quibus inscribitur, deque
cultu, sancto Martyri impenso, pauca dicamus.

E

50 Hagiologium Franco-Gallicum Labbei, ex
antiquo abbatiæ S. Laurentii Bituricensis Mar-
tyrologio decerptum, ad diem 7 Octobris ita
habet: In territorio Bituricensi monasterio
Vivariensi natalis S. Leopardini sacerdotis et
martyris. Castellani Martyrologium Universale
Gallicæ: Prope Albiniacum apud Bituriges
S. Leopardinus monachus a sicariis interfectus.
His plura Martyrologia, quæ S. Leopardini me-
minerint, hactenus non inveni. Sanctum Marty-
rem a Vivariensibus coli ut patronum, ex verbis
Mabillonii num. 23 adductis liquet: unde et il-
lud monasterium S. Leopardini interdum audit;
quo nomine appellatur in Actis Visitationis dia-
cesis Bituricensis anno 1283 a Simone de Bello-
loco, Bituricensi archiepiscopo, instituta apud
Baluzium lib. iv. Miscellaneorum pag. 592. Actis
S. Leopardini a domino Geroult, abbatiæ S. Sul-
pitii Bituricensis monacho, ad nos transmissis
subnectitur, in illius honorem procul dubio reci-
tari solita, Oratio hujusmodi: Majestatem tuam,
Domine, humili prece deposcimus, ut omnes,
qui beatissimi sacerdotis et martyris tui Leo-
pardini requirunt patrocinium, illius sacratis-
simis precibus suorum omnium mereantur
consequi veniam delictorum. Per Christum Do-
minum etc. In codice Beneficiorum diæcesis Bi-
turicensis, anno 1626 Parisiis excuso, vicium
S. Leopardini dictum, reperio, pag. 15 in archi-
presbyteratu Borbonensi; uti et apud Blaevium
in Tabula Geographica Bituricensis ducatus; sed
in Tabula Borbonensis corrupte S. Labardin
dictum. Utrobique vero in vicinia Albiniacensi
non procul Elavere (Gallis l'Allier) collocatur.

Sancti Mar-

tyris cultus

sacer

F

51 Ad Sancti nostri cultum etiam facit, quod
de Aymone Bituricensi episcopo in Patriarchio Bi-
turicensi apud Labbeum tom. II Bibliothecæ libro-
rum Mss. pag. 87 legitur hæc verbis: Quinqua-
gesimus octavus præfuit dominus Aymo, inter
ceteros generis dignitate sublimis et vitæ san-
ctimonia præclarus. Hujus frater vocabatur Ar-
chimbaldus, strenuissimus princeps et comes
Borbonensis; ad cujus instantiam idem vene-
randus pontifex exhumavit corpus sancti Leo-
pardini martyris apud monasterium Vivariense,
et illud decentius collocavit in eminentiori loco
ecclesiæ dicti monasterii. Meminit etiam ejusdem
corporis S. Leopardini elevationis, ut supra mo-
nui,

et corporis it-
lius elevatio.

A *nui, Mabillonius in Annalibus Benedictinis ad annum 1040 num. 24, uti et Archembaldi comitis in Vivariensem S. Leopardini prioratum munificentia, ea occasione exhibitæ, ex instrumento; quod, prout apud Mabillonium existat, huc transfero: Sic habet: Francorum piissimo Heinrico imperii gubernacula moderante, in archiepiscopatu Biturigæ civitatis, urbis metropolitanæ, Aymone, fratre principis Archembaldi, præsidente, abbatiam vero S. Sulpicii abbate Humberto regente, atque prioratum Vivaris Andrea monacho disponente, ipse præfatus princeps Archembaldus, omnesque proceres Borboniensium ad sanctissimum cœnobium Leopardini congregati esse dignoscuntur, gratia videlicet relevandi de telluris sinu almi corpus Leopardini, atque honorabilis locandi.*

ex charta sæculi xi,

52 Quibus omnibus congregatis, Aymo archiepiscopus intimavit, qualiter Ardeus, vir nobilissimus, jussu et laude Theoderici regis, omne alodum Vivaris, quod sui juris erat, beato donavit Leopardino, et sancto Sulpicio, et monachis ei servientibus. Qui prædictus princeps Archembaldus plurima ex rebus propriis dona monachis S. Leopardini dedit, et concessit, quæ hic non piguit, sed potius placuit, inserere sedule. In primis concessit ipse benignus princeps Archembaldus, laudante Arnulfo atque Giraldo, Firmitatis principe, domino sancto Leopardino ipsius loci feram (*nundinas*) annualem, et feras omnes de cunctis hominibus ad feram venientibus, totum districtum in ipsa fera. Et post multa, *inquit Mabillonius*, jubet princeps, ut hæc terra «*quieta semper maneat, sicuti in auctoritate thenticis Francorum regum præceptis omnis sancti Sulpicii terra quieta esse præcipitur*» id est, *interprete Mabillonio*, immunis. His litteris, *pergit Mabillonius*, apposita signa principis, et filii ejus Arnulfi, et Gilberti fratris ejus, atque aliorum. *Dein refert hujusmodi litterarum clausulam: Actum est in festivitate sancti Leopardini, regnante Heinrico, Francorum rege. Denique et diplomatis Arnulfi, Firmitatis principis, quo prædicta confirmantur, hæc verba refert: omnem vicariam, tam in burgo, quam extra burgum in terra sancti Leopardini, sicut Archembaldus Borbonensium princeps et Arnulfus avus meus atque Gislebertus frater ejus (supra memorati) prædictam vicariam in revelatione beati Leopardini monachis, ibidem Domino servientibus, dederunt. Actum est regnante Philippo rege Francorum.*

in quam nonnulla

55 Unde antiquitus cultum apud Borbonienses fuisse S. Leopardinum, satis liquet; at non item, ut dictum supra est, Ardeum et S. Leopardinum S. Sulpitii Pii ætate vixisse, ut ab ipso sui exordio Vivariense monasterio dicto sancto episcopo subijci potuerit, ob nimiam sæculi xi a sæculo sexto vel septimo distantiam. Quia tamen hæc opinio, nec tum recens nata fuisse videtur, fecit illius antiquitas, ut S. Leopardini ætatem sæculo sexto vel septimo sub Commentarii initium cum disjunctione illigandam putarim, quod non desint rationes satis probabiles, ob quas credi possit, eam opinionem, licet antiquam, ex Clotariorum et Theodericorum Franciæ regum confusione suam duxisse originem. Et hoc quidem propterea probabilis existimo, quod ipsum hoc instrumentum erroris suspicione non caret: dicitur enim in illo Ardeus Vivariensem fundum donasse S. Sulpitio et Navensi monasterio Jussu

et laude Theoderici regis, nempe Burgundiæ, ut volunt. Atqui tamen, ut Gallia Christiana auctores scribunt tom. II, col. 126, Navense cœnobium non nisi sub Clotario II conditum fertur; sub Clotario, inquam, totius Franciæ imperium anno 614 post Theoderici, Burgundiæ regis, obitum adeptum: alioquin enim non sub Clotario, sed sub Theoderico conditum diceretur.

AUCTORE J. B.

54 Ad hæc, si S. Leopardini Actis fides habenda est, hic Vivariense monasterium subjectum voluit hic observantur.

S. Sulpitio, cum jam factus esset Bituricensis episcopus; id vero non prius contigisse, quam e vivis Theodericus abierat, et Clotarius jam toti Franciæ imperare cœperat, Acta ejus ab auctore cœvo conscripta tom. II Januarii pag. 168 et seq. legenti manifestum fiet: itaque non potuit Theodericus, S. Sulpitio, jam Bituricensi episcopo, Vivariense monasterium auctoritate regia confirmare. Quod si dicas, S. Leopardinum monasterium suum subdidisse S. Sulpitio, nondum quidem episcopo Bituricensi, abbati tamen Navensis cœnobii; respondeo, id pariter valde incertum esse. S. Sulpitium clero aggregavit S. Austregisilus, ita scribente S. Sulpitii biographo: Cumque repente fama longe lateque respersa, præcipue in parte, quæ sub axe ponitur Occidentis, peragrans evolasset, poposcit Austregisilus Bituricæ urbis episcopus Theodericum principem; ut sibi licentia daretur participationem docendi ei (Sulpitio) in ecclesia tradere, eo quod ad ipsum doctrinæ gratia multitudines convolarent. Nec mora: regia deferretur auctoritas, ut, decisa cæsarie, clericatus susciperet onus, et succedentibus gradibus anno et eo amplius præponens eum cæteris, Leviticam sortem indeptus, ecclesiæ ministravit. Austregisilus vero Bituricensis factus est episcopus anno 612, uti in Commentario ad ejus Vitam prævio tom. V Maji ad diem 20 ejusdem mensis num. 5 videre est. Anno autem postero Theodericus exstinctus est: nullo autem ex capite liquet, S. Sulpitium anno 612 aut proxime sequenti in Navensi monasterio abbatis munere fuisse perfunctum. Secundum S. Sulpitii Vitæ auctorem, vivente adhuc Theoderico, ab Austregisilo clericis adscriptus fuit, et succedentibus gradibus anno et eo amplius præponens eum cæteris, Leviticam sortem indeptus, ecclesiæ ministravit. Non igitur ante annum 615 sacerdotio initiatus fuit: inde vero in castra Clotarii evocatus est, ut abbatem ageret; atque adeo sub Clotario tantum monachorum Institutum amplexus videtur. Interea magis magisque signorum gratia ingebatur. Et cum a fidelibus Clotario principi fuisset suasum, illico episcopum (Austregisilum) poscit, uti pro salute sua ac exercitus sui licentia daretur, ut vir beatus (S. Sulpitius) in suis castris abbatis officio potiretur, pergit idem S. Sulpitii Vitæ scriptor. Scio quidem hæc auctori Vitæ S. Austregisili, qui Sulpitii II decessor fuit, a cœtaneo pariter auctore conscriptæ (Vide tom. V Maji pag. 251 num. 10) adversari; sed potius hæc in re assentiendum videtur ei, qui dedita opera ipsius Sulpitii res gestas prosequitur, ut tom. II Januarii pag. 167 num. 16 Commentarii, in S. Sulpitii Vitam prævio, dicitur.

ACTA

AUCTORE
ANONYMO.

ACTA

S. LEOPARDINI MONACHI

*Ex Ms. codice Silviniacensis
cænobii apud Philippum
Labbeum tom. II Biblio-
thecæ Mss. Librorum, a
pag. 415 excusa.*

CAPUT I.

*Refertur sancti Martyris
vita et martyrium.*

*S. Porcianus
et Leopardi-
nus fratres,*

*a
b*

Sapientia Dei Patris, quæ attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter *a*, illud celestis satietatis *b* convivium multis et innumerabilibus relucere facit splendoribus Sanctorum. Qui, licet in diversis sint dissep-
rati terrarum locis, in illa tamen summæ Trini-
tatis unitate propter testamentum Domini et
leges paternas permanent in amore fraternitatis,
et sic unus spiritus retinet eos semper, et una
fides. Talem itaque laudabilis unanimi-
tatis conjunctionem ille spiritus veritatis et unitatis
perficit, quem solliciti semper servant illi in
vinculo pacis, quibus unum corpus et unus
spiritus efficitur in una spe vocationis æternæ,
a quibus unus Dominus sapitur, una fides col-
litur, unum baptisma tenetur. Quibus est enim
unus Deus et pater omnium, qui supra omnes
et per omnia et in omnibus præsidet. Hoc *c*
istam enim regiam veritatis et salutis viam firmo
et libero cursu cucurrerunt beatissimi verique
Dei cultores, Porcianus *d* et Leopardinus. Hi
enim carnali adjuncti propinquitate fraternita-
tis, uterque elaborabat voluntarius, ne in fine
dierum perderent laborum suorum salutare
fructus.

*et in Arcernia
nati,*

e

Hi enim beatissimus Porcianus et Leo-
pardinus Arvernensis patria sunt nati et procreati,
et pueritiæ suæ tempora quodam maturioris
ætatis senili reddebantur *e* moderata, et succe-
scentem dierum suorum numerum quotidianis
sanctificabant incrementis virtutum, adhaerentes
Domino Jesu plena fide, et constanti spe, et
perfecta charitatis dulcedine. Patriæ namque
Arvernensis lata et spatiosa amplitudo ab ipsis
non solummodo captabat meliorationis et emen-
dationis exemplum, sed etiam multi et innume-
rabiles populi de longissimis aliis regionibus
veniebant ad eorum laudationis famam, quam
majorem esse laudabilioremque acclamabant,
quam audissent, dum ad propria revertebantur.
Multis namque et innumerabilibus fidelibus Do-
mini proficientes ipsi ad exequendum æternæ
felicitatis donativum, venientes veniebant cum
exultatione, reportantes manipulos *f* celestis
regenerationis *g* cum maxima laude.

f

g

In hoc tali laudum studio insimul laborantes
beati, Deoque dilecti Porcianus et Leopardinus,
tandem beati Leopardini placuit animo, ut illi
Dominico obediret præcepto : « Exi de terra
» tua et de generatione tua *h*. » Hic etenim
beatus Leopardinus de terra et de generatione
sua, Arvernensi videlicet, exiit, qui in terra
demonstratæ obedientiæ, illud antiquæ bene-
dictionis donativum recipere promeruit, quo
dicitur : « Benedicens benedicam tibi et multi-
» plicabo te *i*. » Audiens namque veridicæ rela-
tionis quotidiana certitudine, quia tempore
Theodorici regis *k*, Biturigis præsidet in archie-
piscopali sede beatus magnusque, totius religio-
nis decus, Sulpicius, Pius *l* laudis nomine, ad
eum veniendi viam assumpsit *m* devoto corde :
quem post aliquantos dies inveniens, magna ab
eo susceptus est dilectione, et cum eo aliquan-
diu commoratus, indicibili conjunctus est animi
familiaritate. In ipsa mutæ dilectionis senten-
tia permanet ille sanctus Sulpicius, pietatis et
misericordiæ eminentis columna, et ille sanctus
Leopardinus, felix advena. Continuabant diem
et noctem in Dei servitio, cœlesti per hoc com-
placentes magisterio. Una autem dierum sanctus
Leopardinus cordis sui desiderium sancto
patri Sulpitio aperuit, indicans ei, numquam se
velle foras ejus episcopii terminum habitatio-
nem eligere, vel alicubi remanere; unde daretur
ei locus in ejusdem confinio, ubi secure et
fiducialiter posset servire omnipotenti Deo.

D
sanctam ali-
quamdiu una
vitam degunt:

h

i

k

l

m

E

Cujus sanctissimam probitatem reverendus
sanctus Sulpitius recognoscens, dignum sæculi
memoriale, dixit ei : Vade, et, ubicumque vo-
lueris in nostro habitare episcopii termino,
securus remane, et cœlesti consolatus adjutorio
vive *n*. Accepta autem paternæ benedictionis
licentia, ad illum prædictum Portianum repa-
travit : cui jungebatur non solummodo spiri-
tuali, sed etiam carnali dilectione et fraterni-
tate *o* : cui et itineris sui vias, et prosperitatis
suæ causas aperuit, et qualem et quantum animæ
et corporis sui advocatum beatum invenisset
Sulpitium *p* insinuavit, et qualiter idem præ-
fatus pontifex in suo episcopio eum commanere
permisisset, demonstravit. Qui beatus Portia-
nus, fratris sui Leopardini congaudens prosperi-
tati, gratias reddidit Deo omnipotenti, vel quia
post aliquanta dierum spatia recepisset eum cum
alacritate maxima, vel quia donata fuisset ei
licentia commanendi, ubicumque ei placuisset
in patria Biturigensi, unde idem beatus Porcia-
nus fratri suo Leopardo multis precibus suasit,
ne prolongatæ a se stationis sedem eligeret, sed
talem, ut uterque alter alterum in proximo vi-
dere potuisset.

*dein Leo-
pardinus S. Sul-
pitiū adit,
a quo ad Por-
tianum re-
dux,*

n

o

p

f

Huic præcordiali fraternæ suasionis præ-
catui sanctus vir Leopardinus assensum præbuit,
et in Borbonensi vico *q* valde habitum et dele-
ctabilem locum, Vivaris *r* nomine, expetiit :
qui fundus erat cujusdam principis, nomine
Ardei, secundum Deum et secundum seculum
multa reverentia digni. Hic nobilitatem suæ
magnæ potestatis humiliabat sub manu Dei
omnipotentis. Unde cuilibet Christianorum
fidelissime complacebat expetere illius conso-
lationis manum cum beneplacito animo. Au-
diens autem sanctus Dei Leopardinus præ-
dictum fundum a variis *s*, ipsius Ardei *t* esse
potestatis, supplex eum adiit, deprecatusque est
eum, ut in oratorio, quod erat in honore Dei

*Vivariensi
fundo dona-
tur ab Ardeo*

q

r

s

t

et

A et sancti Symphoriani u consecratum, liceret ei persolvere Domino quotidianæ laudationis canticum. Quam petitionem, ut erat benignus, benigne suscipiens, non solum, quæ præcabitur, consentit; verum etiam post comprobatam sancti viri Leopardini stabilitatem, totum ipsum Vivaris fundum cum omni integritate eidem Beato tradidit, et condonavit sub testamento legum et chartarum, et sub principali stipulatione regum.

quem Sulpitio
subjecit et suis
suorumque
virtutibus
illustrat.
x

B 6 Ipsius autem fundi donativum idem beatissimus Leopardinus sanctissimo post Deum suo advocato Sulpitio x condonavit, qui et idem beato Viro auctoritate episcopali prædictum fundum commendavit, et ad ipsum locum Vivaris exhortatum et honoratum repatriare permisit: ubi idem beatissimus vir Leopardinus postea libere et fiducialiter cum quibusdam fratribus Deo omnipotenti servivit, multosque pro Dei amore sudores ad effectum salutarem perduxit. Erat autem in divinatorum operum studiis sedule deditus, orationi invigilans, misericordiæ actibus insudans, admonitionis Evangelicæ non immemor, qua primum regnum Dei quaerere jubetur, et justitiam Dei y, quotidianas cum mortificatione carnis et peccati Christo Deo hostias immolabat, eidemque opere non contraibat, quia mortuus mundo et sæculo remanebat, nam ut justitia ejus in seculum sæculi permaneret, pauperibus, viduis et orphanis dispertitor et donator necessitudinum suarum manebat hilaris. Per hæc virtutum incrementa incedens et crescens Dei misericordia, bonam suæ laudis famam circumquaque terrarum effulgurabat, illumque, sui fidissimum amicum, prædictum Ardeum, in omnibus lætificabat.

Bonis auctus
ab Ardeo,

C 7 Unde ab eodem Ardeo magis semper honoratus beneficiis beatus vir Leopardinus omninoque cultui honoris annumeratus ex hoc maxime eidem viro habebatur admirabilis, quia pro oblata sibi honorificentia quantitate se in omnibus humiliabat et secundum Psalmistam se clamitabat miserum et inanem, dicens: « Ego autem mendicus sum et pauper z. » Illius nempe sanctæ Scripturæ medicamentum retinens et quasi in se quoddam antidotum superinliniens, quo dicitur: Quanto magnus es, humilia te in omnibus et invenies gratiam a Domino Deo aa. Gratiam namque a Domino Deo omnipotenti idem beatus vir Leopardinus magnam tenuit, qui per justitiæ certamina immarcessibilis gloria coronam bb de manu Domini recipere in fine dierum suorum promeruit. Hic etenim beatus vir Leopardinus in prædicto juris sui alodo Vivaris se exercebat interius, et exterius elaborabat, ut fratribus, qui in eodem loco Christo Domino serviebant, victus necessaria non deessent. Illud enim Apostolicum quotidie replicabat in animo præceptum, quod dicitur: Qui non laborat, non manducet cc. Cui et illud Propheticum promissum fidem sibi vendicabat, ut labores manuum suarum manducaret dd, de quibus in æterna satietate debriatus, et super aquam refectionis educatus, beatus esset, et bene ei in perpetuum succresceret.

in hujus usoris incurrit
invidiam,
ee

D 8 Inter cetera enim illius prædicti Vivaris alodi prædia quidam bene erat amplitudinis campus positus in Albinensi parochia ee, qui in propriis altaris usus S. Symphoriani devenerat antiquo legum sancitu. Hunc dum Vir Domini excoleret maximo cultu, et pro justis laboris recompensatione labor impositus labori

Octobris Tomus III.

ad præoptatos multiplicaretur sumptus, quædam mulier, miserrimarum miserrima, invidiæ stimulis accensa, nomine Blitildis, in propriis usus, oblita justitiæ, præsumit computare. Quam sæpius vir Domini Leopardinus a præsumptionis suæ tortitudine monuit cessare debere, ne provocaret S. Symphorianum ad injuriarum suarum incitamentum, dum suæ hæreditatis ei tolleret alodum, sed despecta exhortationis et deprecationis sancti Viri assiduitas eidem Blitildi in fine generavit ampliatis pœnas. Nam infructuosam ficulneam sicut maledixit Dominus, sic et hanc Blitildem fertur, quam maledixit S. Leopardinus ff.

AUCTORE
ANONYMO.

E 9 Permanens itaque eadem Blitildis in maliarum suarum nodis, postea cepit disquirere occulte, quomodo beatum virum Leopardinum potuisset perdere. Nam in aperto hoc nec audebat facere, vel pro mariti sui Ardei timore, cujus erat conjux, vel pro nimio aliorum amore, quo idem Vir Domini vinciebatur. Unde Jesabelis infecta antiquo maledicto, infecti quondam * deceptionis suæ instinctu etiam ipsum sancti Viri nutricium gg, vocabulo Placidum, valde nominis sui contrarium, qui per aliquot dierum spatia male postulati virus in corde suo celans zizaniam, sancto viro Leopardo, quantum occultiores, tantum graviore disquirebat insidias; in tantum scilicet, ut persuasrici hh malitiæ Blitildi in omnibus complacens per omnia assensum præberet, illamque simplicitatis et innocentia columbam, sanctum scilicet Leopardinum, perderet. Quodam namque die post peracta Missarum solemniam, quod sancto viro Leopardo quotidianus erat usus, eidem prædicto Placido commendavit, ut præpararetur sibi caballus, quo posset Colobero ii ecclesia visitare fratres velocius. Qui, corde infecto malitia, præcepto quidem sancti Viri obtemperat; sed et ad illam nequitiarum amatricem Blitildem celerius appropriat, motum ejus et viam insinuat, adesse voti sui perquisitam fortunam annuntiat, quo poterit sanctum Dei virum Leopardinum perdere, si non negligat super illud opus invigilare. Adjungit quoque ille subdolos nutricius magnæ falsitatis conventum kk, esse apud S. Symphoriani ecclesiam multarum pecuniarum quantitatem, quæ in ejus deveniret partem, si idem Vir haberet ultimum diem vitæ. A tali igitur male persuasionis nuntio animus Blitildis ignescit illico, ingenium perficiendæ nequitia excogitat, quæ sibi ille milleformis artifex præparat, qui se in angelum lucis multoties transfiguratur.

ff
cujus jussu

* quodam
gg

E

hh

ii

kk

F

a scariis in
via multis
afficitur vul-
neribus.

ll

F 10 Quatuor denique malefici discipulatus sui subselliones evocat eadem Blitildis, et conceptam et diu ruminatam animi sui rubiginem eis denudat, quibus promittit, quia, si eum eraserint perficiendo sua jussa, non remanere eos ultra in servulorum loco, sed in carorum filiorum numero. In præsentia tamen numerosam acciperent pecuniarum quantitatem, ut non fastidirent precantis dominae opus, et ut accelerarent ejus jussa perficere velocius, insinuat, et motionis illius hora eis insinuat, quia in proximo transiret per lacum, qui vocabatur Salgorus ll. Postquam insinuat transitus viæ ejus, commendat eis, ut pertranseuntem Dei Virum arriperent, mortique ac celerrime traderent, ossa quoque præmortui corporis sic in profundum terræ transponderent, ut in perpetuo inveniri non possent. Assumunt plorabundæ præcepta

AUCTORE
ANONYMO.

præcepta dominæ, et ad prænotatum locum arripiunt viam concite. Et pertransiit inde sanctus Dei Leopardinus sacerdos, Colobero in gratiam charitatis fratres, ut dictum est, visitaturus. Unde quodam die revertens, et iuxta locum sui itineris prædictos ministros obdormisse, videns, pertransiit et in uno proximo locorum, quid agere vellent, expectavit. Surgentes vero a somno, dum sanctum Dei Leopardinum redisse cognovissent, in lamentis et doloribus permanentes, et super somnolentiæ et pigritiæ suæ torpore multa conquerentes inrecuperabilis consolationis afficiebantur dolore. Quam quidem pro sui pigritia potuisset eos Sanctus Dei revertens derisui habere; sanctus vero Domini Leopardinus insanientium debacchationi auditæ condolens, martyriique coronam sitiens, eosque adpropians, illud Dominicæ Passionis pro se responsum reddidit dicens: « Ego sum, quem quæritis *mm*. » Tunc ministeriales imperatæ perditionis Sanctum Dei afficiunt pœna acerrimæ cædis. Securim quoque capiti infingunt, et sic videlicet, quasi emortuum, relinquunt.

*mm**a quibus prodigiose convalescit:*** lege subsequentem*

B

11 Post peractæ igitur tantæ impietatis officinam, dum læti revertuntur ad Blitildem dominam suam, sanctum Domini Leopardinum cœlesti antidoto sanatum, eosque a longe subsequentes * aspiciunt, laudes Domini acclamantem, hilarem et angelicum vultum habentem. Dumque iterum totis nisibus dolo pleni et fallacia repleti ad Dei Sacerdotem redire conarentur, ut gladio eum trucidarent nefando, tantus subito illorum mentes invasit timor et tremor, ut nemo eorum ipsum auderet respicere; sed unus post unum fugam accipiens incerti, et profugi per sylvas et concava montium huc illucque discurrerant. Tandem fessi et dilaniati corpore et veste adsistunt conspectibus dominæ. Cui aperiunt, qualiter sanctum Dei Leopardinum post multa corporis flagella, manibus et pedibus ligatis, dimisissent mortuum, securi caput percussum graviter; et qualiter eos expavisset, eosque pro sui pavore fugam inire compulisset. His vero auditis, in iram conversa illa Blitildis malevola diversis flagellis eos torqueri commendat. Sed inter flagella promittunt, in proximo satis placere voluntati dominicæ *nn*, si eis daretur locus et terminus, quo sanctum rursus invenire possent Leopardinum. Huic probrosæ promissione attestantes, se daturos inquisitionem, dimittuntur, dehinc, in deceptionem sancti viri Leopardini astutioris insidiæ causas machinantur. At omnipotentis Dei virtus et sapientia inter agendum talia beatum Leopardinum in Nivernensi pago *oo* maxima extulit celebritatis gratia.

*nn**at dein a Nivernensi matrona evocatus,**pp*

12 Erat quedam matrona in eodem pago Nivernensi, satis potestativæ dignitatis exuberans numero, et per multa dierum spatia, perditio omnium membrorum officio, solius linguæ particula fidei et necessitatum suarum partem edicere valebat. Quæ suæ domus famulos prece monuit attentius, ut trans Aleris flumen *pp* quendam eximie sanctitatis Virum perquirent, nomine Leopardinum, qui pro Christo multis affectus fuerat pœnis, pro quibus resumpturus esset in fine dierum coronam perennitatis. Insinuat eis et perfecti et habilis corporis qualitatem vultumque cum canicie capitis hilarem et angelicum: mores quoque ejus totius religionis, sanctitatis et pietatis plenu-

dinis * insignes. Hunc tamen nunquam se vidisse, vel de eo aliquid ab hominibus didicisse, asserebat; sed ille Spiritus Domini, qui ubi vult spirat *qq*, illum talem Virum pro sui salute inquirere insinuat: exquisitæ pietatis et religionis præoptata persona invenitur, et precantis et transmittentis dominæ summa necessitas aperitur. Quam deprecationem sanctus Vir, et causa magistræ humilitatis, nec præsumptiosa suscepit; et tamen devictus innatæ sibi pietatis dulcedine in longum non distulit. Redire nuntios ad dominam jubet, illico se subsecuturum promittit in proximo; ad consueta Missarum solemniam interim præparatus * belligerator inclytus, et inter immolatæ Redemptionis gaudia illi præmortuæ mulieri advenit sanitas diu desiderata.

D
* An plenitudine?*qq*** An præparatur?*

15 Dehinc peracto oblatis sacrificii mysterio, fratribus suis et cæteris fidelibus pacem et ultimum Vale tribuit, et sui agonis cursum et terminum vitæ, spiritu Dei edoctus, appropinquare innotuit, dicens: Appropinquat mihi vitæ meæ finis, quia callida invectione Blitildis illum nostrum nutricium, nomine Placidum, deputatum *rr* ecce doleo: initium virum suarum bonæ spei fructu consecrans, oblitus fructuosæ disciplinæ, oblitus moderatæ reverentiæ, finem dierum suorum expectat in posterum gemens et ululans, quam quidem super casum nostri interitus multos perquirat argumentationis anfractus. Post commendatos igitur Deo et Spiritui ejus filios, post ordinatam monasterii Vivaris necessaria, post annuntiata passionis suæ qualitatem, ad prædictam in Nivernensi pago venit mulierem. Hanc miserentis Dei misericordia invenit super adeptæ salutis et sanitatis jocundantem vota, eamque Dominici Corporis viatico muniens, et in omnibus lætam et alacrem dimitens ad consequendam victricis bravii palmam idoneam talem Dei Servus invenit viam.

prædicta necesse sua.

E

rr

14 Transmeato igitur Aleris flumine, prospicit ille S. Leopardinus, amator veritatis et justitiæ, illos veterosque impietatis ministeriales, quos pro interfectionis sui peccatis, prece et imperio quondam conduxerat Blitildis malivolo animo, quos super suæ interfectionis argumentum cupidus et stibundus recognoscens, eorumque rabiem non expavescens, imitator illius, qui dixit « Ego sum via, veritas et vita *ss*, » inchoatam viam non dimisit, a veritatis tramite non omittit *, sed pro ea * in futurum ad vitam perennitatis feliciter pervenit. Sic illa miserorum effera rabies illum Dei amicum, concivem angelorum, magnamque solamen hominum, sanctum scilicet Leopardinum comprehenderunt, durisque loris vincientes a conspectu pertransentium hominum abduxerunt, et tetris profundissimæ sylvæ locis transposuerunt, ubi stibundam vesaniam insanientis animi cædibus, verberibusque, flagellis et distortionibus in Sancti corpore superimpositis exsaturantes, illud pretiosum capitis margaritum Nonas Octobris pene reddiderunt truncatum. Defendebat *tt* autem caput tamen in exanimi corpore jam in cælestem * regis insertum diademate. Sic ille sectator Dei egregius Leopardinus martyr est palmam consecutus, et in illorum numero adseiscitur coronatus, qui Jezabelis et Herodiadis reprehendentes præsumptionem, mercati sunt perpetuam ad * gloriæ et honoris coronam per æquissimum recompensatorum meritorum Dominum nostrum Jesum Christum.

*in reditu fœde occiditur.**ss*F
** lege: recessit, vel quid simile per eam*** lege: caele-*** Abundat.*

ANNOTATA

A

ANNOTATA.

- a *Lib. Sap. cap. 8, v. 1.*
 b *Ms. Saviniacense apud Borbonienses, a Chesno suppeditatum: Societatis.*
 c *Ms. Saviniacense rectius: per istam enim etc. Colitur die 24 Novembris in Arvernia, Gallia provincia, in qua prioratus Ordinis modo Benedictini et oppido nomen dedit.*
 e *Ms. Saviniacense: reddebatur, minus recte.*
 f *Psalm. 125, v. 6: Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.*
 g *Ms. Saviniacense: Repromissionis.*
 h *Ita fere Gen. 12, v. 1.*
 i *Sic fere partim eodem cap., v. 5; partim 17, v. 2.*
 k *Theodericus, Clodovei filius, regnavit ab anno 511 usque ad annum 555, sub quo S. Portianus floruit, ex num. 6 Commentarii prævii: Theodericus alter, Childeberti filius, ab anno 596 usque ad annum 615.*
 l *Pius dicitur, ut secernatur a Sulpitio Seniore, Bituricensi item episcopo: sedit autem Biturica, quæ cognominis in Gallia provinciæ (le Berry) caput est, Bourges Gallis dicta, secundum Gallia Christianæ auctæ scriptores tom. II ab anno 624 usque ad annum 644. Acta ejus habes tom. II Januarii a pag. 167.*
 m *Sed qui S. Leopardinus, S. Portiani, qui anno 525 sentum attigerat ex num. 6 Commentarii prævii, frater, ut Acta habent num. 1 sub finem, ad annum 624 vel Sulpitii Pii, jam Bituricensis episcopi, ætatem pervenire potuit? Qui ad Theoderici Junioris, anno 615 defuncti? Aperta igitur hic est contradictio; videturque Theoderico Juniori substituendus Senior, de quo ad lit. k; Sulpitio vero Pio S. Simplicio aut alius quisquamque illius ætatis Bituricensis episcopus. Vide dicta in Commentario prævio num. 10.*
 n *Addit Vita Brevior, S. Sulpitium abeuntis S. Leopardino prædixisse martyrium.*
 o *Parum constanter hic SS. Leopardini et Portiani ætas cum S. Sulpitii Pii ætate copulatur: quare aut S. Leopardinus S. Porciani frater non fuit, aut cum Sulpitio Pio versatus non est. Videntur autem probabilis S. Leopardinus et Porcianus fratres fuisse et S. Sulpicio Pio seniores. Vide dicta num. 9 et seqq.*
 p *Imo forte S. Simplicium. Vide supra lit. m.*
 q *Gallia provincia, quæ Arvernis, Foresis, Burgundis, Nivernensibus et marchia Lemovicensi cingitur.*
 r *Loci hujus notitiam vide num. 25.*
 s *Lege Vivaris, ut habet Ms. Saviniacense.*
 t *Hic aliunde mihi non est notus.*
 u *Martyris, ut reor, Augustodunensis, qui colitur die 20 Augusti, et tum Biturica, tum in Arvernia, et per Gallias alibi plures suo nomini consecratas habet ecclesias.*
 x *Imo forte S. Simplicio, aut alteri Bituricensi episcopo ejusdem fere ætatis. Sæculi xi instrumentum, in quo idem asseritur, habes num. 51 et seq.: verum erroris suspectum. Vide num. 55 et 54.*
 y *Quærite ergo primum regnum Dei et justitiam ejus. Matth. 6, v. 33.*
 z *Psalm. 59, v. 18.*
 aa *Ecc. 5, v. 20.*
 bb *Ex Epist. 1 Petri cap. 5, v. 4.*

cc *Ad Thessalon. 2 cap. 5, v. 10: Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.*

dd *Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es et bene tibi erit. Psalm. 127, v. 2.*
 ee *Gallice Aubigny. Vide num. 24, ubi loci hujus notitiam habes.*

ff *Id de Viri sancti mansuetudine non erat tam facile suspicandum.*

gg *Id est, alumnus, seu cui vitæ necessaria Leopardinus suppeditabat: eremitam fuisse, ait recentior auctor Ms. Rotomagensis, nec ipse fidei admodum magnæ.*

hh *Persuatrix habet Plautus: criminis stimulatricem intellige.*

ii *Ignotum hodie monasterium: forte quod Gallice Columbier D. Beaumier in Tabula Archiepiscopatus Bituricensis vocat, et ad Carum fluvium (la Cher) inter S. Amantii cœnobium et Burbonem Archembaldi (Bourbon l'Archembald) collocat, a Vivariensi monasterio non admodum remotum.*

kk *Lege: Commentum, ex Ms. Saviniacensi.*
 ll *Locus mihi ignotus.*

mm *Ex Evangelio Joannis cap. 18, v. 4 et 5.*
 nn *Seu Dominae, ut in Ms. Saviniacensi.*

oo *Gallia provincia et urbs: Bituriges ad Occasum, Borbonios seu Bojos ad Meridiem habet: e Vivariensi monasterio Nivernum euntibus superandus est Elaver fluvius, de quo littera proxime seq.*

pp *Alias Elaver, Arverniam et Borboniensem provinciam rigans et infra Nivernum in Ligerim cadens: Gallis l'Allier.*

qq *Evangelium Joannis cap. 5, v. 8.*

rr *Depravatum legitur rectius in Ms. Saviniacensi.*

ss *Evangelium Joannis cap. 14, v. 6.*

tt *Ms. Saviniacense melius: Dependebat.*

AUCTORE
ANONYMO.

CAPUT II.

Quæ Martyris necem sint
secula.

Ministri igitur officinæ illius immiserabilis exsaturati et inebriati sanguine martyris S. Leopardini, fossam suffodiunt altissimæ profunditatis, ut inibi ita S. Leopardini martyris corpus celaretur, ut nunquam inveniretur. Sed illi miseri nescientes, quia non est potestas, non est consilium contra Dominum, quantum celare contendunt perversitatis suæ tyrannidem, tantum id manifestatur per totum orbem. Quanti denique sanctus idem Vir in vita sua apud Deum fuerit, testantur multa et admiranda miracula, quæ facta sunt in pretiosi corporis sui demonstratione et inventione sanctissima, quæ cuilibet fideliori vel fidelissimo, si fuerint admiranda, non erunt tamen incredibilia. Quoniam quidem, dum scierit scriptum, « Omnia possibile sunt » credenti a » credulitatis suæ frontem sustentabit fiducialiter ad illum verum lapidem, qui, positus in caput anguli b, Veteris et Novæ legis arcana declarat impenetrabilibus augmentis jocundi prodigii.

16 Denique vir Domini Leopardinus sub profundissimo telluris aggere sepultus, dum eum nec

F
Sancti corpus
serobi infectum,

a

b

sed insolito
lumine proditum,

ACTORR
ANONYFO.

c

nec sui, nec vicinorum proximi reperiunt, disponente largitate Dominica, tali se præmonstrari voluit mysterio. Nam quilibet pastores pecorum minare volentes emissum sibi peculium *c* ad nota et consueta passionis pascua, cogente cælesti Artificio, illud opus evincere non valuerunt ullo modo. Unde illa numerositas quadrupedum per montes et concava vallium, per lata et invia quæque locorum ad illum properat nesciens thesaurum, quem fraudulenta malignitas servorum, jussu antedictæ Blitildis, nimia profunditati commiserat terræ. Circa hæc tenebrosa et densissimæ sylvæ loca depascens adventitium peculium inconsueti loci gramina, et custodes pecorum huc illucque oberrantes, mirantur vastæ et amplæ solitudinis secretum, id acclamantes, accidisse pro aliquo prodigio signorum. Inter hanc angulosam disquisitionem amica curiositatis, dum in quodam circum adjacentis sylvæ loco vertunt oculos, dexteram sancti adeo *d* dilecti martyris Leopardini super terram conspiciunt, magnumque luminare ad caput et ad pedes ejus adesse vident. Hujus admirandæ visionis signo expavescunt pastores, et in loco inusitatæ habitationis positi relinquunt pascua illa, fugiunt loca inhabitabilia, prædicant omnibus coacta negotia sui itineris et annunciant cunctis visa miracula cujusdam sepulti corporis: hujus admirandæ visionis fama, sicut lætificavit fidelium Dei corda, sic perterruit illam malæ curiositatem Blitildis. Quæ, ut suspitiosus numquam requiescit, sic numquam requievit propter suam maliciam in sanctum Dei Leopardinum diu longèque retentam.

in lacum
Ardei uxor
demergi ju-
bet:

e

f

g

h

17 Tali nuncio perterrita Blitildis subselliones suæ evocat malitiæ fautores, tum procrastinata hora *e* edicit eis pastorum viridicum nuntium super sancti martyris Leopardini corporis demonstrationem, et replicat populi gaudium, et veretur suæ exprobrationis notam, si hujus rei non evacuaverint famam. Et precatus *f* eos, ut accelerent ad suæ notitiæ locum, quo sanctum projecerat corpus, et de eo subtraherent interfecti cadaver effossum. Cui alligetur gravissima ponderis mola, sicque in profundis Hiauræ *g* gurgitibus demergeretur sine mora. Cui detestabili imperio quasi secundæ Jezabelis obtemperantes, et ad suæ certitudinis locum prope-rantes, audita comprobant visa *h*, nam dexteram sancti martyris Leopardini foris terram, et magnas vident ad caput ejus et ad pedes ardere candelas, sed felle amaritudinis inebriati, et timori Domini in omnibus contrarii, sicut eis jussum fuerat, extrahunt ab elemento terræ sancti Martyris corpus venerabile, et sic projiciunt illud in aliud elementum Hiauræ aquæ, quasi inde non possit cum omnipotens Deus famulis et fidelibus suis ostendere vel reddere. Demerso denique sancti Martyris corpore in aquarum altissima profunditate, quasi securo et quasi victricis laboris palmam assecuta esset Blitildis, sed consilium et securitatis ejus momentum divinæ pietatis est magisterio deturbatum.

cum vero Ar-
deo, eo loci
forte versanti,
Sanctus ap-
paruisse,

18 Nam ille magnæ dignitatis Ardeus, qui semper sancto viro Leopardino manserat familiarissimus, a cujusdam senioris sui curte revertebatur, et pro exercitii et jocunditatis usu, et pro delectationis suæ apparatu obambulabat uno die secus Aleris flumen cum suo accipitre, si forte aliquam avem posset captare; et dum

huc atque illuc jocundando discurreret, accessit **D** ad prædictum lacum Hiauram, qui non longe positus erat ab Alerico flumine, et ecce, videt subito B. Leopardinum super ripam prædicti lacus residentem et sustentem in scapulis nimii candoris duas columbas. Eum quoque illuminabant altrinsecus duo luminaria supra candelabra posita. Quod postquam Ardeus vidit, oblitus joci sui, oblitus accipitris sui, intremuit, et obstupefactus fugit, regredienteque quantocumque domum, visa est illi claritas super se rutilare continuatim. Vox quoque cælestis emissa, quæ diceret: Sacerdos Domini Leopardinus in paradiso exultat letus, hodieque Blitildis igne torquetur infernali. Hoc cælesti magisterio ipse Ardeus edoctus, quod malivolo scilicet instinctu conjugis suæ Blitildis sanctus Dei Leopardinus coronam gloriæ recepisset de manu Domini, domum subintrat, ut, si ita esset rei veritas, disceret. Perquisita itaque Blitildis conjux de salute et de sospitate sancti viri Leopardini, elatiori fastu respondit, nec scire, nec curare illius inepti claritatem: nec qualemque vitam vel mortis habeat discrimen. At ille amator Dei non infimus Ardeus, quem **E** sancti Viri succendebat zelus, superbienti mulieri indignans, caput ipsius baculo, quem manu tenebat, percussit, et audita et visa illi replicavit.

19 Quæ nimium despexit, et hæc verba indignans evomuit: Scire pro certo poteris, quia si aliquod virtutis signum per illum Virum unquam factum fuit, tuum amicum, Leopardinum, statim vilioris mei mancipii quantalacumque persona in Sanctorum fortissimorum transnumerabitur numerum, et gratiam S. *f* superbientis et indignantis mulieris falsiloqua responsa eidem genuerunt imposterum animæ damna et corporis morticina. Interim audito visionis talis signo, et doloris sui augmentum celans Blitildis in animo, suæ impietatis fautores evocat, et magnis pecuniis eos obligat, et majora promittendo horatur eos, ut ad certas Hiauræ lacus profunditates veniant, et exinde Martyris corpus tam mirabiliter se demonstrantis abstrahant: non dispares igitur jubentis dominæ imperio ad prædictum locum veniunt, et tunc contis et uncinis, aliorumque instrumentorum artificis Sancti corpus abstrahunt. Aliud quoque quasi sapientius commentum celandi exegitant. Paratur quoddam vas, quod dicitur Tonna, ubi Sancti reponuntur membra, et in vecta simul multa congerie lapidum in Aleris fluminis projiciunt profundum. Talis officinæ ministeriales post peracta jussa redeunt ad dominam suam alacres, quasi scilicet tunc ubi *g* essent consilio sapientiori invento, quod vivere eos faceret cum quiete, et domina coram lætaretur pro sancti corporis perpetuali absconsione. Gavisa tali nuntio Blitildis, subintrat domum hilaris, festivum gaudium in animum inducit, quod in proximo deposuit. In se ipsa comprobans, quod dicit auctor: « Ante ruinam exaltatur cor *k*. » Nam ad purgationis locum residens, et sancto viro Leopardino detrahens, Atriæ pœna damnata, malitiarum et inventionum suarum ultima habuit consilia. Prædicta itaque Blitildis obiit cum sui probrosa memoria.

20 Quantus postea beatus martyr Leopardinus effulserit miraculorum prodigiis, nec enarrare est nostræ possibilitatis ex toto: sed in ejusdem

illa Sancti
corpus, una
cum saxis do-
lio inclusum,
rursus demer-
gi jubet et
morte puni-
tur;

* lege: usi

sed, monachi
cujusdam
cucullo,

A ejusdem sancti Martyris confidens post Dominum adiutorium appono dies præmeditanti, stilum assumo timidus perscribendi. Eundem autem sanctum Dei Leopardinum in profundissimis Aleris fluminis gurgitibus projectum divinæ Pietati placuit revelare tali signo, nostris temporibus non frequentius usitato. Apud S. Symphoriani martyris ecclesiam Vivaris loci quidam erat simplex et innocens monachus, qui inibi omnipotenti Deo serviebat devotus: hic pro sancti Viri amore, ejusdem oratorii locum debita colebat servitute, jejuniis et orationibus vacans, et in lege Domini invigilans, ad magnæ perfectionis ascenderat tramitem, qui, audito sancti Viri termino vite, audito passionis ejus martyrio, implacatissimo dolore cruciabatur. Quandoquidem laborum suorum sic inesperto perdidit levamen magistrale, decrecebat *l* illi quotidianus et continuus doloris stomachus, quia nesciebat, quoquo locorum sancti Patris sepultum esset corpus, perquirebat hoc indeficientissimo cordis desiderio, solumque in investigatione sua illud Canticorum ei delectabatur canere discursu assiduo: « Surgam et circuibo » civitatem, per vicos et plateas quæram, quem » diligit anima mea; quæsiivi illum et non in- » veni *m*. »

m *super Sancti corpore immobiliter hærente, detegitur.*

n **B** 21 Sed consuetudinario bono animæ investigantis sui desiderabile idem simplicitatis monachus assuefactus, dum in terris perdit viarum suarum discursus, a supremis *n* remanet perfecte consolatus. Hic post consuetæ orationis lassitudinem in somnis videt votis suis congruam visionem. Evigilans enim prædicat, apparuisse sibi in somnis quandam virum miri decoris et pulchritudinis, qui sanctam vestem, quæ cuculla dicitur, quam eidem monacho sanctus vir Leopardinus pro charitatis signo dederat, in Alarico flumine cum devotione jubet mittere. Cælesti visione utpote sitibundus tali negotio fidem accommodans, vestem assumit commendatam, et ad locum properat demonstratum, et secus ripam fluminis profundos cælesti pietati orationum et lachrymarum fudit gurgites. Orat quoque, ne privetur desiderii sui fructu, et ne visionis alacritas vanæ et inani adscribatur illusioni. Assumptis denique pennis fidei, quæ transponit montes de loco ad locum secundum veridicum dictum Evangelii *o*, vadit prædictus monachus ad insinuatum locum, et jactat cucullam in flumine. Hæc in mediis fluctibus, angelicis deducta manibus, ubi sanctus Leopardinus erat, ostendit, et monachum lætum reddidit. Ipsa denique vestis per aliquot horarum spatia super sancti Viri corpus manebat immobilis, prædicens, eo loci adesse thesaurum incomprehensibilis pretii, qui desideratus diu fuerat, multis quoque delectabilis manebat.

o *et sponte ex imo fluminis ad ripam appellitur;*

p **C** 22 Quod ille simplicitatis videns monachus, multusque utriusque sexus populus, super stupendi miraculi signum sentiunt diversi diversum, conjicientes quidam et eundem Sanctum Dei velle locum inhabitare, ubi vestem religioni deputatam vidissent tam leniter et tam morose remansisse. Sed ille, cui non inerat temporaliter scire, quod regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud *p*, fide tamen devicit, quod terreno artificio non potuisset, si ad illud opus se vertisset. Nam terram lachrymarum replens rivulis, pectus tundens pulsibus assidue divinæ exauditionis fontem aperit, qui sub

momento sancti martyris Leopardini corpus a profundissimis aquarum abstractum gurgitibus ad ripam transposuit. Quod adhuc nullo artificio in vase, superius *tonna q* nominato, reconditum erat, et ubi illa malæ suasionis subsellio consentanea nimium Blifildis malignitas transposuerat, aperit illico vas prædictum et invenitur intrinsecus cælestis Imperatoris margaritum, sic adhuc illæsum atque mundum, tamquam ipso die fuisset reconditum in antro ipsius tonna: signum vero sui martyris ** solummodo* circa collum apparuit in modum filii rubei. Extrahentes denique sancti Martyris corpus de illius receptaculi speciebus *r* miri odoris suavitas emanavit, quæ cinnamomi et balsami evinceret et exuperaret delectationem, omnemque transcenderet terreni boni odoris suavitatem.

AUCTORE ANONYMO.

q

** lege: martyrii*

r

quod cum inde honorifice reducitur

E 25 Etenim divinæ Providentiæ credimus complacitum fuisse, ut ad inventionem corporis sancti ac Dei dilectoris Leopardini multus et innumerabilis convenisset utriusque sexus populus, qui, regressus in suam patriam, enarraret visa miracula, Deum quoque benediceret mente devota, ipse denique laudabilis memoriæ Ardeus cum omni familia sua cognationisque suæ multitudine maxima ad implendum sancto corpori obsequium advenit, omnem quoque honorificentiam curam exhibuit, quæ sibi possibilitas administravit, et quantum affectum dilectionis et amoris reseraverit S. Leopardino adhuc viventi in carne, demonstravit anxius dolor et lachrymarum continua irrigatio fusa propter obitum sancti Viri. Inter multiplicia tamen honorificentia donaria, quæ beato Viro ante consecutum finem dierum ejus obtulit, isdem Ardeus cum devotione maxima etiam de illo prænominato fundo Vivaris eidem testamentum donationis reiteravit, et ampliatis mancipiis, et adjunctis multorum prædiorum adjacentis legalibus scriptis astipulavit.

E

et terræ mandatur.

F 24 Post solemniam veneratione sancto corpori exhibita, dum ejusdem Martyris corpus ad sepeliendum portaretur, quod quidam advenit attendens et expectans suffragium Sancti, qui perditus erat pedum officio, et damnatus manebat oris alloquio. Nam huic nec plantæ, nec genua adjuvabant ad peragendum aliqua itineris officia, et ad incrementum miseriarum suarum et perditum habebat oris alloquium. Hoc duplex namque membrorum posse perditum restituit fides, quæ mortua est sine operibus secundum Apostoli dictum *s*, reservans *t* tamen ei vivendi thesaurus, ex quo multa et innumerable miracula per beatum Martyrem quotidie videbat fieri: incitant eum ejusdem Sancti expetere suffragium, et dum officio auditus reservato sibi cælitus intonant ejusdem Sancti miraculorum prodigia et pietatis, concalescit cor ipsius illud experiri iter salutis. His geminis sensibus sospitatis adjuncta fides pauperis submonet eum, ut adductus feretrum, quo sanctum corpus positum erat tangeret: et dum inter multam populorum turbam extensis brachiis et erectis manibus pallium, quo Sancti corpus coopertum erat, tetigit, ad sanitatem rediit, et, diruptis infirmitatum omnium nodis, hinc currere plantis, hinc Deum laudare cepit, formato sermone linguae et oris.

F

s t

S 25 In gestatorio namque feretri positus sanctus martyr Leopardinus præclara et spectabilia miraculorum prodigia in terris profunde-

Sanctus interrim

bat

AUCTORE
ANONYMO.

bat instantius. Inter multiplicia tamen unum quoddam adjungimus speciosissimum, quod utinam nec vilitate componentis, nec rusticitate fastidiat sermonis. Sarcophagum namque ligneum, ubi sancti Martyris reponerentur membra, quidam ministri vadunt facere in quadam sylva, quæ erat scilicet in prospectu ipsius Vitaris fundi, expectantibus interim illud opus multorum populorum turbis. Dum autem ad tale negotium faciendum prospectant et circumspiciunt ministri, sicubi maneat conveniens arbor, subito vehementi ventorum impulsu una quædam abradicatur, revellitur a profunda, circumcirca autem remanentibus aliis in radicatione suæ soliditatis. Ipsam denique arborem in usus perficiendi sarcophagi tota deliberatione deputant animi; unus eorum in loco, quo submotus est arbor, introspicit apertissimæ et quantitatitatis et pulcherrimi decoris lapideum sarcophagum. Tunc vero demonstratæ benedictionis munus sodalibus suis ostendens, lætos omnes et alacres reddidit, tam pro suscepti laboris fine imposito, quam pro cælestis doni munere præmonstrato.

variis prodigiis

26 Hoc namque laudabile signum miraculorum subsequitur non dissimile, quod nos illud æternæ promissionis credere admonet Euangelicum, quo dicitur : « Quia nec capillus de capite illius peribit, qui in patientia animam » suam possidebit. » Victricis etenim patientiæ palma sanctum Dei Leopardinum consequi fecit æternæ hæreditatis gaudia, qui per justitiæ et veritatis gradus vias non metuit subire gloriosi martyrii poenas. Quanti etenim apud illum æquissimum Retributorem meritorum et laborum sanctus iste martyr Leopardinus fuerit, et per eum patrata miracula produnt, et specialiter admirabilis inventio ejus sanguinis demonstrat : a demonstrato namque lapideo sarcophago, dum antedicti carpentarii cooperculum similiter lapideum submovent, intrinsecus ampullam inestimabilis speciositatis aspiciunt, sic recentis repletam sanguine, ac si profusus inibi fuisset eodem die. Hunc namque eundem sanguinem fortitudo angelicæ administrationis, providente et dispensante divina dignatione, eo loci transposuit, dum beatus Vir capitalem sententiam temporaliter subiit. Hic tumulationem suam sanctus vir Leopardinus in gestatorio adhuc positus feretri et multa prodigia miraculorum peragit memoria digna. Nam hoc sarcophagum, quo tumularetur, divinitus præparatum demonstrat, et sui martyrii sanguis sic mirabiliter inventus affirmat. Illud autem sarcophagum ad ecclesiam S. Symphoriani apportant et in convenienti loco ad sepeliendum collocant.

illustratur.

27 Hic tantis famulantibus miraculorum signis transponitur gleba sancti martyris Leopardini in eodem sarcophago divinitus invento, et in sui tumulatione qualiter æternæ Luci complaceret, ostendit *y* : nam dum superimponitur sarcophago cooperculum, quidam cæcus inter cæterum residens populum inveteratæ cæcitatit inibi deposuit tenebras merito sancti martyris Leopardini, et assumit videndi præoptatas vias. Qui anxios miseriarum nostrarum languores interventu consuetæ pietatis in perpetuum sanet, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen *z*.

ANNOTATA.

D

a *Marci* 9, v. 22.b *Marci* 12, v. 10 et alibi.c *Id est*, Pecora.d *Ms. Saviniacense*, A Deo.e *Ms. Saviniacense* Auræ. *Videtur his verbis indicari, Blitildem postridie, quam rumor detecti S. Leopardini corporis vulgari cæperat, famulos, quos in Viri Dei adhibuerat necem, misisse, ut illud effoderent, ac alibi occulerent.*f *Recte Ms. Saviniacense* : Precatur.g *Lacus juxta Elaverem fluvium* : vide num. seq.h *Ms. Saviniacense* : Visu.i *Ms. Saviniacense* : Gratia superbientis. *Nescio, quid turbati hic est.*k Contritionem præcedit superbia : et ante ruinam exaltatur spiritus. *Proverb. 16, v. 18.*l *Saviniacense Ms.* : Accrescebat.m *Canticorum* 5, v. 2.n *Ms. Saviniacense* : A supernis.o Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc, et transibit. *Matth. 17, v. 19.*p *Matth. 11, v. 12.*q *Seu dolio.*r *Lege Specubus* : sic rectius *Ms. Saviniacense*.s *Jacobi* 2, v. 26.t *Ms. Saviniacense* : Reservatus.u *Lege* : Aptissimæ, ut in *Ms. Saviniacensi*.x Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. *Lucæ 21, v. 18 et seq.*y *Anno 1040 honoratori loco donatum fuit, et elevatum ab Aymone, Bituricensi episcopo. Vide num. 50 et seq. Commentarii prævii.*z *Cum de scriptore Actorum, ejusque ætate haud constet, est sane, cur, ne prodigia, quæ admodum frequentia hoc capite circa corpus S. Leopardini narrat contigisse, plus æquo auerit falsaque iis admiscuerit, merito vereamur.*

F

ACTA

ACTA

BREVIORA

S. LEOPARDINI MON. MART.

*Ex veteri Ms. Lectionario
Abbatie S. Sulpitii apud
Philippum Labbeum t. II
Bibliothecæ libror. Mss.
pag. 424 et seq.*

S. Leopardi-
nus e servo
monachus
factus.

a

b

B

c

d

e

f

cum suis in
S. Symphoria-
ni ecclesia Deo
servit, cujus,
cum ablata
bona repete-
ret.

C

g

Beatus Leopardinus, Arvernensis territorii accola, Clotarii a Francorum regis temporibus floruit. Huic extitit frater germanus sanctus Portianus b, quos prædices quidam tanquam vernaculos possidebat. Ii cum vicinum quoddam monasterium identidem frequentarent, concepto altioris vitæ proposito, attonsi in monachos ab abbate recepti sunt c. Ubi cum per aliquot annos Deo pari mentis serviissent affectu, Beatus Leopardinus, audita S. Sulpitii d, Bituricæ civitatis archiepiscopi, fama, amplioris rei spe evocatus, obtenta fratris facultate, ad eundem venerabilem transit patrem, cum quo in Navensi cœnobio e non paucos transegit dies. Cum vero quodam tempore Leopardinus Sulpitio voluntatem agendæ in anachoresi pœnitentiæ insinuasset, approbata, pius pater, tam cari Sodalis voluntate, Vivariensem ei offerens fundum, et, quæ ipsi ventura erant, pronuntians, Vade, inquit, Dilecte Domini, de illius securus adjutorio : equidem ejusdem loci benevolam reperies possessorem : perfcies quoque, quod mente tractasti : verumtamen non hæc eadem absque vitæ tuæ dispendio conservabis f.

2 Egressus autem a sancto præsule ad fratrem suum venit, quem illius monasterii jam abbatem reperiens, eidem quomodo omnia ex animi sui sententia obvenissent, exposuit. Unde vero abscedens cum illic, quo tendebat, pervenisset, pro reverentia almi præsulis Sulpitii a clarissimo principe Ardeo dignissime susceptus, desiderii continuo sui compos efficitur. Ubi tantis postea refulsit virtutibus, ut in brevi fratrum multitudinem in extructa ibidem S. Symphoriani g basilica congregaret. Hæc autem ecclesia cum opportunis quibusque rebus liberalitate fidelium dotata foret, inter alia ipsius prædia, quidam erat magnæ amplitudinis campus, quem idem Sanctus cum fratribus, ut inde vitæ sibi necessaria compararent, excolebat. Bichildis vero, memorati principis uxor, nihil a mulierum detrahens ingenio, inscio absenteque viro, prædictum campum in suos suorum-

que deputat usus. Quem cum Vir sanctus re-
pereret studiosius, illa, necem ejus machinata;
quendam ex monachis, Placidum nomine, in
suam traxit sententiam. Cum ergo quadam die
fratres, qui Colobero h residebant, visitasset,
in reditu Bichildis ministros, in suam perni-
ciam destinatos, offendit, a quibus de equo
præceps in terram actus, lorisque graviter mul-
tatus, ac demum impacta in caput securi non
mediocriter vulneratus est, sed divina illico sa-
natus ope ad monasterium citius rediit.

AUCTORE
ANONYMO.

h

5 Post breve rursus tempus rogatus a vidua
quodam, ut sanitatis sibi conferendæ gratia Ni-
vernensis territorii i quantocius tenderet fines,
licet suum jam imminere cerneret interitum,
petenti tamen, profecturum se maturius, re-
promisit. Convocatis itaque fratribus, singulos
ad observanda, quæ tradiderat, vitæ instituta
animavit, injunxitque præterea, ut quæ, Deo
propitio, et auctore sancto Sulpitio in eisdem
partibus susceperat a præfato principe, Navensi
monasterio jure perpetuo possidenda trans-
irent. Indulta igitur huic mulieri viduæ sanitate,
cum jam reverteretur, sævissimos, sicut prius,
passus est insidiatores, qui, impetu facto, di-
versa eum membrorum laceratione vexarunt,
nullaque tormentorum asperitate contenti, cap-
tū tandem ipsius præciderunt k.

invidiæ mulie-
ris jussu oc-
ciditur.

E

k

ANNOTATA.

a Verosimilius hujus nominis I: vide dicta
num. 9 et seqq. Commentarii prævii.

b Colitur die 24 Novembris: vixit tempore
Clotarii I et Theoderici I: fuerint S. Leopardi-
ni frater, ob Acta sibi ipsis contraria haur
satis certum.

c Hæc Gregorius Turonensis, sæculo sexto de-
functus, de solo Portiano narrat lib. de Vitis
Patrum cap. 3.

d Nempe Pii seu Junioris: sed hujus ætas cum
Portiani ætate componi non potest. Vide dicta
num. 7 Commentarii prævii.

e In Bituricensi cœnobio, a S. Sulpitio Pio;
ut ferunt, condito: sed incertum, quo anno; vel
certe, quo Sulpitius illi, ut abbas, præesse cape-
rit. Vide dicta num. 54 Commentarii prævii.
Nunc S. Sulpitii dicitur.

f Hanc Sulpitii Pii prophetiam non memorat F
Vita prolixior.

g De Vivariensi monasterio, cujus conditor
S. Leopardinus fuit, vide num. 25 Commentarii
prævii: de S. Symphoriano Annotata in cap. 1.
Vitæ alterius litt. u.

h Vide Annotata in caput. 1 Vitæ prioris
litt. ii.

i Vide Annotata in caput 1 Vitæ prioris
litt. oo.

k Verosimilius non sæculo vii, quo S. Sulpi-
cius Pius floruit, sed jam inde a sæculo vi. Vide
Commentarium præv. § 1 a num. 9 et § 2
numm. 55 et seq.

